

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT NAUKI, OŚWIATY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Nr ewid.: 155/2005/P/05/072/KNO
KNO - 41000/2005

Informacja o wynikach kontroli funkcjonowania szkół dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą

W a r s z a w a

s i e r p i e ń

2 0 0 5

Misją: *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizją: *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja
o wynikach kontroli funkcjonowania
szkół dla dzieci obywateli polskich
czasowo przebywających za granicą**

Dyrektor Departamentu Nauki,
Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

Grzegorz Buczyński

Akceptuję:
Zbigniew Wesołowski

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Zatwierdzam:
Mirosław Sekuła

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli
Warszawa, dnia września 2005 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel./fax: 0-prefiks-22-825 44 81
www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	1
2. Podsumowanie wyników kontroli.....	2
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności.	2
2.2. Synteza wyników kontroli.	3
2.3. Uwagi końcowe i wnioski.	6
3. Ważniejsze wyniki kontroli	8
3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych.	8
3.2. Istotne ustalenia kontroli.	13
3.2.1. System kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą.	13
3.2.2. Działalność dydaktyczna.	15
3.2.3. Organizacja nauczania.	17
3.2.4. Warunki lokalowe oraz wyposażenie.	19
3.2.5. Finansowanie działalności szkół.	21
3.2.6. Nadzór nad działalnością zespołów szkół.	25
4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli	27
4.1. Przygotowanie kontroli.	27
5. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli....	27
 5. Załączniki	
5.1. Wykaz ważniejszych aktów normatywnych dotyczących kontrolowanej działalności.	
5.2. Wykaz skontrolowanych podmiotów oraz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadziły kontrole.	
5.3. Wybrane dane za rok szkolny 2004/2005 dotyczące liczby uczniów oraz planów nauczania w szkołach za granicą.	
5.4. Informacje dodatkowe dotyczące organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą.	
5.5. Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska, odpowiedzialnych za skontrolowaną działalność.	
5.6. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.	

1. Wprowadzenie.

Kontrola pn. „Funkcjonowanie szkół dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą” (P/05/072) została podjęta z inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli. Kontrola objęła lata szkolne 2003/2004 i 2004/2005 i przeprowadzona została w II kw. 2005 r.

Celem kontroli była ocena funkcjonowania szkół dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą, w tym prawidłowości wykorzystania środków budżetowych kierowanych na finansowanie tej działalności.

W ramach kontroli dokonano w szczególności oceny:

- 1) warunków lokalowych, kadrowych i organizacyjnych funkcjonowania szkół, w tym przygotowanie szkół do podjęcia zwiększonych zadań wynikających z akcesji Polski do Unii Europejskiej,
- 2) zatrudnienia i kwalifikacji zawodowych nauczycieli oraz doskonalenia umiejętności zawodowych kadry pedagogicznej,
- 3) realizacji przez szkoły planów i programów nauczania oraz nadzoru nad działalnością i funkcjonowaniem szkół,
- 4) prawidłowości finansowania oraz wykorzystania środków budżetowych kierowanych na działalność szkół objętych kontrolą.

Kontrolą objęto 10 jednostek, w tym: Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu (zwane dalej „Ministerstwem”), Zespół Szkół dla Dzieci Obywateli Polskich Czasowo Przebywających za Granicą z siedzibą w Warszawie (zwany dalej „Zespołem Szkół w Warszawie”) oraz 8 zespołów szkół funkcjonujących przy ambasadach Rzeczypospolitej Polskiej wchodzących organizacyjnie w skład Zespołu Szkół w Warszawie (Zespoły Szkół przy Ambasadach RP w: Atenach, Berlinie, Brukseli, Londynie, Moskwie, Paryżu, Rzymie i Wiedniu). Wykaz jednostek objętych kontrolą stanowi załącznik 5.2 do informacji¹.

Kontrolę w Ministerstwie i zespołach szkół przeprowadzono z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli², zwanej dalej „ustawą o NIK”, tj. pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.

Podjęcie kontroli uzasadnia wzrastające zapotrzebowanie na korzystanie z usług edukacyjnych szkół polskich funkcjonujących za granicą, w tym m.in. związane z akcesją Polski do Unii Europejskiej oraz zwiększenie liczby osób wyjeżdżających czasowo z Polski.

¹ Dla kształcenia dzieci obywateli polskich za granicą funkcjonuje ogółem 61 szkół, powołanych w formie: 12 zespołów szkół i 5 ich filii oraz 38 szkolnych punktów konsultacyjnych i 6 ich filii.

² Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937, ze zm.

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Ministerstwa oraz skontrolowanych zespołów szkół dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą, pomimo stwierdzenia nieprawidłowości.

Szkoły te powołano w 37 krajach, w tym w 11 krajach należących do Unii Europejskiej. Kształciło się w nich w roku szkolnym 2004/2005 ogółem 7.562 dzieci (w większości obywateli polskich na stałe przebywających za granicą i dzieci Polonii), w tym 5.375 dzieci na poziomie szkoły podstawowej i 1.439 dzieci na poziomie gimnazjum i liceum ogólnokształcącego.

Ministerstwo, Zespół Szkół w Warszawie oraz skontrolowane zespoły szkół za granicą wypełniają zadania związane z organizacją procesu dydaktyczno-wychowawczego oraz podejmują działania służące promowaniu języka polskiego i wiedzy o Polsce.

Stwierdzone nieprawidłowości w szczególności dotyczą:

- 1) niepełnego przygotowania zawodowego kadry nauczycielskiej (20% nauczycieli zatrudnionych w szkołach nie posiada przygotowania pedagogicznego),
- 2) niewłaściwych warunków lokalowych w połowie skontrolowanych zespołów szkół,
- 3) niegospodarnego i nierzetelnego wykorzystywania środków finansowych przeznaczonych w budżecie państwa na finansowanie działalności szkół,
- 4) braku właściwego nadzoru nad działalnością szkół.

W ocenie NIK, system szkół polskich za granicą pełni w systemie edukacji jedynie funkcję pomocniczą i nie stwarza warunków do realizacji obowiązku szkolnego przez dzieci polskie przebywające poza granicami kraju. W szkołach tych w roku szkolnym 2004/2005 kształcenie w zakresie odpowiadającym realizacji obowiązku szkolnego prowadzono tylko dla 10,3% dzieci.

Pozostałe dzieci kształciły się w przedmiotowych szkołach tylko w zakresie uzupełniającym, obejmującym naukę języka polskiego oraz wybrane elementy historii i geografii Polski – łącznie w wymiarze kilku godzin tygodniowo. Dzieci te realizowały program w ramach obowiązku szkolnego uczęszczając do szkół w kraju, w którym przebywają, lub do Szkół Europejskich, utworzonych na podstawie Konwencji o Statucie Szkół Europejskich³.

³ Konwencja o Statucie Szkół Europejskich przyjęta w dniu 21 czerwca 1994 r. w Luksemburgu. (Convention defining the Statute of the European Schools; Official Journal L 212 , 17/08/1994 P. 0003 – 0014; Finnish special edition: Chapter 16 Volume 2 P. 0083). W myśl Konwencji misją Szkół Europejskich jest wspólne, nieodpłatne kształcenie dzieci pracowników instytucji Wspólnotowych (inne dzieci korzystają z tych szkół odpłatnie oraz w ramach ustalonych limitów miejsc).

2.2. Synteza wyników kontroli.

- 1. System szkół polskich dla dzieci obywateli polskich przebywających czasowo za granicą obejmuje Zespół Szkół w Warszawie oraz nadzorowane przez ten Zespół 61 szkół, powołanych w formie: 12 zespołów szkół za granicą i 5 ich filii, a także 38 szkolnych punktów konsultacyjnych i 6 ich filii. Liczba uczniów w ww. szkołach wykazywała tendencję rosnącą - z 5.719 uczniów w roku szkolnym 1999/2000 do 7.562 uczniów w roku szkolnym 2004/2005.**

Podstawową grupę uczniów skontrolowanych szkół (ok. 64%), w latach szkolnych 2003/2004 i 2004/2005, stanowiły dzieci obywateli polskich na stałe przebywających za granicą i dzieci Polonii. (str. 14)

Szkoły wchodzące w skład Zespołu Szkół w Warszawie prowadzą nieodpłatne nauczanie dzieci polskich i pochodzenia polskiego. W ramach Szkół Europejskich powołano, z początkiem roku szkolnego 2004/2005, dwie sekcje polskie (w Brukseli i w Luksemburgu), do których uczęszczało 46 dzieci. (str. 11-14)

- 2. Szkoły nadzorowane przez Zespół Szkół w Warszawie kształciły w roku szkolnym 2004/2005, w ramach programu nauczania zapewniającego realizację obowiązku szkolnego, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴, ogółem 780 uczniów, tj. 10,3% uczniów tych szkół. Program ten obejmował w poszczególnych typach szkół (szkoły podstawowe, gimnazja i licea ogólnokształcące) zajęcia w wymiarze od 23 do 36 godzin tygodniowo. Pozostali uczniowie kształceni byli w zakresie ograniczonym, określonym w uzupełniającym planie nauczania.**

Uzupełniający program nauczania obejmował tygodniowo: 3 godziny języka polskiego w klasach I-III szkoły podstawowej, od 4 do 5 godzin języka polskiego oraz wybranych elementów historii i geografii w klasach IV-VI szkoły podstawowej (odpowiednio od 5 do 6 godzin takich zajęć w gimnazjum oraz od 4 do 5 godzin tych zajęć w liceum ogólnokształcącym), a także wiedzę o społeczeństwie nauczaną w wymiarze 1 godziny tygodniowo w I klasie liceum ogólnokształcącego.

W przypadku Szkół Europejskich programy i zasady nauczania w nich obowiązujące określa Rada Zarządzająca, działająca pod przewodnictwem rotacyjnym każdego z państw członkowskich Unii Europejskiej.

Koszty kształcenia w obu omawianych rodzajach szkół były znacząco zróżnicowane. W przypadku szkół nadzorowanych przez Zespół Szkół w Warszawie wynosiły w 2004 r. w przeliczeniu na jednego ucznia kwotę 3.415 zł, a w Szkołach Europejskich odpowiednio 10.580 EUR, tj. równowartość 47.969 zł. (str. 9-10 oraz 25)

⁴ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.

3. Co piąty nauczyciel zatrudniony w szkołach nadzorowanych przez Zespół Szkół w Warszawie nie posiadał przygotowania pedagogicznego do pracy w szkole.

Na 498 nauczycieli zatrudnionych w roku szkolnym 2004/2005 w szkołach za granicą nadzorowanych przez Zespół Szkół w Warszawie 400 osób, tj. 80,3% posiadało przygotowanie pedagogiczne do pracy w szkole.

Istotne braki wystąpiły również w organizacji doskonalenia zawodowego nauczycieli szkół za granicą, które sprowadzało się – przy braku planowania środków na ten cel w budżetach szkół – przede wszystkim do samokształcenia. (str. 17)

4. W przypadku 4 z 8 skontrolowanych zespołów szkół warunki lokalowe były niewystarczające i wywierały negatywny wpływ na realizację procesu dydaktycznego. Pozostałe skontrolowane zespoły szkół nie zapewniały możliwości znaczącego zwiększenia liczby kształconych uczniów.

Niewystarczająca baza lokalowa, w stosunku do realizowanych zadań, istnieje w zespołach szkół przy ambasadach RP w Brukseli i Paryżu.

W niewystarczającym zakresie skontrolowane zespoły szkół wspierały proces nauczania nowoczesnymi technologiami informatycznymi. W ocenie NIK, istotną przeszkodą w stosowaniu tych technologii, przydatnych zwłaszcza w formach kształcenia na odległość, był brak stałych łącz komputerowych, niedostateczne wyposażenie szkół w sprzęt informatyczny, a także brak warunków lokalowych pozwalających na instalowanie stanowisk komputerowych przeznaczonych do celów dydaktycznych. (str. 19-20)

5. Działalność zespołów szkół przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych RP finansowana jest z budżetu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w ramach wydatków cz. 30 budżetu państwa (Oświata i wychowanie), dz. 801 (Oświata i wychowanie).

Wydatki te klasyfikowane są w podstawowym zakresie w rozdz. 80135 (Szkolnictwo polskie za granicą), zaś ich realizacja odbywa się za pośrednictwem podległej Ministerstwu jednostki budżetowej – Zespołu Szkół w Warszawie.

W 2004 r. na działalność tego Zespołu Ministerstwo przekazało kwotę 23.540,4 tys. zł, w tym w rozdz. 80135 - 22.521,6 tys. zł, a w 2003 r. 22.109,9 tys. zł, w tym rozdz. 80135 - 21.190,3 tys. zł. W 2005 r. przewidziano na ten cel (plan) 26.954,8 tys. zł, w tym w rozdz. 80135 – 25.955,2 tys. zł. (str. 21-22)

6. Na dzień 31 grudnia 2004 r., w szkołach nadzorowanych przez Zespół Szkół w Warszawie pozostawały zasoby walut o równowartości 11.264,6 tys. zł, których źródłem były niewykorzystane środki budżetowe z lat ubiegłych oraz odsetki bankowe od tych środków. Kwoty te powinny być zwrócone do budżetu państwa.

W myśl art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych⁵ niewykorzystane kwoty powinny być zwrócone do budżetu państwa. Kwot niewykorzystanych oraz dochodów z odsetek nie wykazywano w sprawozdawczości budżetowej Zespołu Szkół w Warszawie, a także nie odprowadzano do budżetu w ramach rozliczeń dochodów budżetowych cz. 30. W przypadku odsetek od środków budżetowych szkół, przechowywanych na subkontach rachunków bankowych ambasad, stanowiły one, w myśl art. 62 pkt 10 ww. ustawy, dochody budżetowe. Kwoty te zaliczane były do dochodów budżetowych przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych i przedstawicielstw wojskowych RP (głównie do cz. 45 budżetu państwa - Sprawy zagraniczne).

W ocenie NIK, stan taki budzi zastrzeżenia, zarówno co do skuteczności kontroli dokumentowania i realizacji poszczególnych wydatków szkół za granicą, jak i zasadności rozliczania wydatków na podstawie kwot transferów środków przekazywanych za granicę (zaliczania wspomnianych kwot budżetowych do środków faktycznie wydatkowanych w danym roku budżetowym).

Nieprawidłowości te miały swoje źródło przede wszystkim w przyjętej przez Zespół Szkół w Warszawie metodologii dokonywania rozliczeń oraz ewidencjonowania dochodów i wydatków tych jednostek, w tym prowadzenia rachunkowości i sporządzania sprawozdawczości budżetowej w odniesieniu wyłącznie do wydatków realizowanych w kraju i rozliczanych w złotych, z pominięciem faktycznych kosztów działalności i stanu kont walutowych w szkołach za granicą.

Kontrola zespołów szkół za granicą nie ujawniła przypadków realizowania wydatków budżetowych naruszających zasady prawa, wydatków niecelowych i niegospodarnych. (str. 22-23)

7. Stwierdzono nieprawidłowości w 7 z 8 skontrolowanych zespołów szkół w zakresie spraw organizacyjnych.

Nieprawidłowości te dotyczyły: nieprawidłowego powołania osoby kierującej Zespołem Szkół przy Ambasadzie RP w Londynie, zaniedbań ujawnionych w trzech zespołach szkół w zakresie nieprzestrzegania terminów prowadzenia inwentaryzacji, niekompletności ewidencji składników majątkowych oraz brakach w dokumentacji w dwóch zespołach szkół, w tym związanej z powołaniem zespołów szkół. (str. 16, 18, 21 i 24)

8. Wizytacjami, prowadzonymi przez Zespół Szkół w Warszawie, objęto w 2004 r. 11 szkół za granicą, a w 2005 r. (plan) 8 szkół. Stanowiło to odpowiednio 18% i 13% ogólnej liczby tych szkół. Podkreślić należy, że w latach 2003-2005 (do czasu zakończenia kontroli) Ministerstwo nie prowadziło żadnej wizytacji i kontroli Zespołu Szkół w Warszawie.

⁵ Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148, ze zm.

Problematyka funkcjonowania Zespołu Szkół w Warszawie nie była także, w okresie objętym kontrolą, przedmiotem narad Kierownictwa Ministerstwa, a podstawowa analiza z tego zakresu, będąca w dyspozycji Ministerstwa, obejmowała materiał z lipca 2004 r., opracowany przez Zespół Szkół w Warszawie. (str. 25-26)

9. Anonimowa ankieta przeprowadzona wśród 11,8% rodziców uczniów skontrolowanych zespołów szkół wykazała m.in., że 74% rodziców dowiedziało się o możliwości uczęszczania dziecka do szkoły polskiej dopiero po wyjeździe za granicę.

Żaden z 446 ankietowanych nie uzyskał takiej wiedzy w szkole, do której uczęszczało dziecko w Polsce, a zaledwie 57 osób, tj. 12,8% uzyskało te informacje z polskich urzędów i instytucji.

Rodzice oceniający działalność szkół w kategoriach negatywnych (103 osoby) wskazywali m.in. na ograniczenie możliwości nauki do uzupełniających planów nauczania, przeciążenie dzieci koniecznością uczęszczania do dwóch szkół jednocześnie, niewygodne terminy organizowania zajęć w godzinach popołudniowych i w soboty, a także niedostateczne warunki lokalowe szkół. (str. 18)

Zdaniem NIK, z uwagi na trudności językowe dzieci uczęszczających do szkół w kraju pobytu, różnice programowe wstępujące w stosunku do szkół polskich oraz trudności związane z zapewnieniem uczęszczania dziecka do dwóch szkół, oceny te należy uznać za uzasadnione.

2.3. Uwagi końcowe i wnioski.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, rosnące zainteresowanie obywateli polskich przebywających za granicą możliwością nauczania ich dzieci w polskich szkołach nakłada na Ministra Edukacji Narodowej i Sportu oraz kierownictwa Zespołu Szkół w Warszawie i wchodzących w skład Zespołu szkół za granicą obowiązek rozwoju i doskonalenia pracy tych szkół.

Konieczne jest, zdaniem NIK, określenie przez Ministra Edukacji Narodowej i Sportu kierunków działań zapewniających odpowiednie warunki materialne, kadrowe i organizacyjne funkcjonowania szkół, dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą, jak również dla osób na stałe zamieszkałych za granicą. W kierunkach tych należy uwzględnić system Szkół Europejskich, utworzony dla kształcenia dzieci pracowników instytucji europejskich oraz dzieci z innych rodzin.

Ponadto Minister Edukacji Narodowej i Sportu powinien:

- 1) tworzyć warunki do podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w szkołach za granicą, w tym planować wydatki Zespołu Szkół w Warszawie z uwzględnieniem środków przeznaczonych na finansowanie takich zadań,

- 2) sprawować nadzór nad działalnością Zespołu Szkół w Warszawie oraz nad szkołami za granicą.

Dyrektor Zespołu Szkół dla Dzieci Obywateli Polskich Czasowo Przebywających za Granicą z siedzibą w Warszawie powinien:

- 1) uwzględniać w statucie Zespołu realizację zadań związanych z doskonaleniem zawodowym nauczycieli zatrudnionych w szkołach, zespołach szkół i szkolnych punktach konsultacyjnych za granicą,
- 2) planować i rozliczać wydatki szkół z uwzględnieniem faktycznych potrzeb i zakresu realizowanych zadań,
- 3) dokonać zwrotu niewykorzystanych środków budżetowych pozostających na rachunkach bankowych szkół za granicą.

Dyrektorzy zespołów szkół i kierownicy szkolnych punktów konsultacyjnych powinni:

- 1) rzetelnie planować, wykorzystywać i rozliczać środki budżetowe przeznaczone na działalność szkół dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą,
- 2) zapewnić pełną zgodność organizacji szkół z wymogami prawa,
- 3) tworzyć warunki do podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w szkołach.

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych.

1. Przepisy art. 5 ust. 3b pkt 1 lit. a oraz art. 22 ust. 1 pkt 3 i ust. 1a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁶ stanowią, że zakładanie oraz prowadzenie szkół dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą oraz określenie zasad tego kształcenia należy do zakresu działania ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. I tak:

- 1) zgodnie z art. 5 ust. 3b pkt 1 lit. a minister właściwy do spraw oświaty i wychowania zakłada i prowadzi szkoły dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą, w tym szkoły i szkolne punkty konsultacyjne przy placówkach dyplomatycznych, konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej oraz zespoły tych szkół,
- 2) w myśl przepisu art. 22 ust. 1 pkt 3 minister właściwy do spraw oświaty i wychowania zobowiązany jest do określenia w drodze rozporządzenia zasad organizowania kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą.

Przepis art. 22 ust. 1a ustawy o systemie oświaty stanowi, że w rozporządzeniu określającym zasady organizowania kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą minister właściwy do spraw oświaty i wychowania może wyłączyć stosowanie niektórych przepisów powołanej ustawy w odniesieniu do szkół i punktów konsultacyjnych przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych RP, w zakresie wynikającym ze szczególnych warunków funkcjonowania tych szkół. Dotyczy to m.in.:

- 1) niestosowania przepisów art. 17 ustawy o systemie oświaty dotyczących zasad organizowania sieci szkół publicznych oraz wprowadzenia w tym zakresie odrębnych unormowań co do liczebności uczniów niezbędnych dla utworzenia szkoły, a także tworzenia filii tych szkół oraz łączenia oddziałów szkolnych⁷; wynika to przede wszystkim z braku zasadności tworzenia na terenie innych państw odpowiednika sieci szkół publicznych działających w kraju (szkoły funkcjonujące za granicą nie miały określonych obwodów szkolnych i obowiązków w zakresie informowania szkół macierzystych uczniów w kraju o realizacji przez tych uczniów obowiązku szkolnego);

⁶ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.

⁷ Przepisy powołanego art. 17 ustawy o systemie oświaty stanowią m.in., że sieć publicznych szkół powinna być zorganizowana w sposób umożliwiający wszystkim dzieciom spełnianie obowiązku szkolnego, a w przypadku, gdy droga dziecka do szkoły przekracza odległości określone w art. 17 ust. 2 powołanej ustawy, zapewnienie takim uczniom bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły (art. 17 ust. 3 ustawy).

- 2) niestosowania przepisów art. 59 ustawy o systemie oświaty w przypadku przekształcenia lub likwidacji takich szkół⁸;
- 3) wprowadzenia odrębnych uregulowań dotyczących przyjmowania do tych szkół osób niebędących obywatelami polskimi i związanej z tym odpłatności tych osób; zagadnienia te w odniesieniu do pozostałych (tj. funkcjonujących w kraju) przedszkoli, szkół, zakładów kształcenia i innych placówek oświatowych regulują przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 października 2001 r. w sprawie przyjmowania osób niebędących obywatelami polskimi do publicznych przedszkoli, szkół, zakładów kształcenia nauczycieli i placówek⁹;
- 4) nieprzeprowadzania w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej sprawdzianu, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie oświaty i nieprzeprowadzania w ostatnim roku nauki w gimnazjum egzaminu, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 tej ustawy, tj. sprawdzianów i egzaminów związanych z systemem zewnętrznej oceny wyników kształcenia.

2. Przepisy §2 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 27 marca 2002 r. w sprawie zasad organizowania kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą, wspomagania nauczania historii, geografii i języka polskiego wśród Polonii oraz zakresu świadczeń przysługujących nauczycielom polskim skierowanym w tym celu do pracy za granicą¹⁰ oraz §2 ust. 1, 2 i 3 obowiązującego w tym zakresie - od dnia 6 września 2004 r. - rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 2 września 2004 r. w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą¹¹ określają, że zadania związane z organizacją objętych kontrolą szkół koordynuje Zespół Szkół dla Dzieci Obywateli Polskich Czasowo Przebywających za Granicą z siedzibą w Warszawie.

Zespół ten jest jednostką budżetową finansowaną z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw oświaty i wychowania; ze środków tych są także finansowane szkoły za granicą wchodzące w skład Zespołu. Organizację i szczegółowe zadania tego Zespołu określa statut nadany przez ministra.

Szkoła może posiadać filie, które tworzy i likwiduje dyrektor Zespołu Szkół w Warszawie na wniosek kierownika placówki dyplomatycznej lub konsularnej

⁸ Powołany przepis w zakresie związanym z niniejszą kontrolą stanowi m.in., że szkoła publiczna może być zlikwidowana z końcem roku szkolnego przez organ prowadzący szkołę, po zapewnieniu przez ten organ uczniom możliwości kontynuowania nauki w innej szkole publicznej o tym samym albo zbliżonym profilu. Organ prowadzący jest obowiązany co najmniej na 6 miesięcy przed terminem likwidacji zawiadomić rodziców uczniów, właściwego kuratora oświaty oraz właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego o zamiarze likwidacji.

⁹ Rozporządzenie wydane zostało przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania na podstawie delegacji zawartej w przepisie art. 94a ust. 6 ustawy o systemie oświaty i opublikowane w Dz. U. Nr 131, poz. 1458.

¹⁰ Dz. U. Nr 44, poz. 409.

¹¹ Dz. U. Nr 194, poz. 1986.

(§4 ust. 2 rozporządzenia z 2002 r. oraz §5 ust. 2 rozporządzenia z 2004 r. w sprawie kształcenia dzieci polskich czasowo przebywających za granicą).

Nadzór pedagogiczny w stosunku do dyrektorów i kierowników szkół, a także nadzór nad działalnością szkół w zakresie spraw finansowych i administracyjnych, we współpracy z kierownikami przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych lub przedstawicielstw wojskowych RP sprawuje dyrektor Zespołu Szkół w Warszawie (odpowiednio §11 i §12 powołanych rozporządzeń).

3. W myśl §§19 - 23 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 2 września 2004 r. w sprawie zasad organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą, przyjmowanie dzieci obywateli polskich do Szkół Europejskich, zasady odpłatności za naukę, programy i plany nauczania w tych szkołach określają postanowienia Konwencji o Statucie Szkół Europejskich.

Konwencja ta, przyjęta w dniu 21 czerwca 1994 r. w Luksemburgu, stanowi m.in., że misją Szkół Europejskich jest wspólne kształcenie dzieci personelu Wspólnot Europejskich. W przypadku pozostałych dzieci kształcenie odbywa się wyłącznie w ramach limitów miejsc określonych przez Radę Zarządzającą i prowadzone jest na zasadzie odpłatności.

Organami Szkół Europejskich są: Rada Zarządzająca, Sekretarz Generalny, Rada Wizytatorów i Izba Odwoławcza. W skład Rady Zarządzającej, pod przewodnictwem rotacyjnym (roczna kadencja przyznana każdemu z państw członkowskich UE), wchodzi m.in. przedstawiciele szczebla ministerialnego każdego z państw członkowskich oraz przedstawiciel Komisji Wspólnot Europejskich. Szczegółową organizację i zasady nauczania obowiązujące w Szkołach Europejskich ustala Rada Zarządzająca tych Szkół. W szczególności Rada ta, głosując jednomyślnie, może decydować o utworzeniu nowych szkół europejskich, co uzgadniane jest z państwem członkowskim (przyjmującym szkołę), przy czym konieczne jest zawarcie porozumienia z takim państwem o nieodpłatnym udostępnieniu oraz utrzymaniu lokalu szkoły.

Organizację nauczania w Szkołach Europejskich ustala Rada Zarządzająca, w tym określa m.in. kierunki kształcenia i decyduje o ich organizacji, ustala zharmonizowane programy nauczania i ramowe plany zajęć dla każdego roku nauki i dla każdej zorganizowanej sekcji oraz zaleca metody nauczania, które winny być stosowane, zapewnia nadzór nad kształceniem ze strony Rady Wizytatorów i ustala reguły ich działania, określa wiek wymagany do przyjęcia na poszczególne poziomy kształcenia, zasady promocji uczniów do klas programowo wyższych, ustala egzaminy potwierdzające pracę wykonaną w szkole, określa ich regulamin, powołuje komisje egzaminacyjne i wydaje dyplomy (art. 11 Konwencji).

Nauczanie w Szkołach Europejskich odbywa się w myśl zasad, programów, planów oraz organizacji przyjętej przez Radę Zarządzającą, a kompetencje stanowiące wspomnianej Rady odpowiadają w podstawowym zakresie kompetencjom przypisanym w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty ministrowi właściwemu do spraw oświaty.

Szkoły Europejskie obejmowały w 2004 r. kształceniem ogółem 19.862 uczniów. Nauka w Szkołach Europejskich jest bezpłatna w przypadku dzieci pracowników instytucji Wspólnotowych i dzieci personelu tych szkół. Dzieci takie stanowiły 62,5% ogółu uczniów. Finansowanie działalności Szkół Europejskich następuje w ramach budżetu roku kalendarzowego i Regulaminu Finansowego ustalonego przez Radę Zarządzającą. Wpływy obejmują wpłaty państw członkowskich, wkład Wspólnot Europejskich, a także wpłaty organizacji, z którymi Rada Zarządzająca zawarła odpowiednie porozumienia oraz wpływy własne Szkół i inne źródła przychodów, a w szczególności ustalone przez Radę opłaty szkolne. W roku szkolnym 2003/2004 opłata z tytułu uczęszczania dziecka do Szkoły Europejskiej w Brukseli (Bruxelles I) wynosiła ok. 12 tys. zł w przypadku nauczania przedszkolnego, ok. 13,7 tys. zł na I etapie edukacyjnym oraz ok. 18,7 tys. zł¹² na II etapie edukacyjnym (w przypadku pracowników cywilnych m.in. NATO stosowane były stawki wyższe, zaś w przypadku uczęszczania do szkoły rodzeństwa przepisy obowiązujące w Szkołach Europejskich przewidywały stosowanie zniżek w odpłatności za naukę).

4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 2 września 2004 r. w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą stanowi, że obowiązek szkolny oraz obowiązek nauki może być spełniony przez dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą przez: uczęszczanie do szkoły realizującej ramowy plan nauczania, uczestniczenie w kształceniu na odległość, obejmującym realizację ramowego planu nauczania, uczęszczanie do szkoły kraju, w którym przebywają, a także uczęszczanie do szkoły europejskiej działającej na podstawie Konwencji o Statucie Szkół Europejskich, sporządzonej w Luksemburgu dnia 21 czerwca 1994 r. (§1 ust. 2 rozporządzenia).

Szkoły, zespoły szkół i szkolne punkty konsultacyjne przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych RP umożliwiają dzieciom obywateli polskich czasowo przebywających za granicą spełnianie obowiązku szkolnego i obowiązku nauki lub uzupełnienie wykształcenia w zakresie szkoły podstawowej, gimnazjum i liceum ogólnokształcącego zgodnie z uzupełniającymi planami nauczania, o których mowa odpowiednio w §6 ust. 4 oraz §1 ust. 21 ww. rozporządzeń. Plany te obejmują tygodniowo:

- 1) 3 godziny języka polskiego w klasach I-III szkoły podstawowej,
- 2) od 4 do 5 godzin języka polskiego oraz wybranych elementów historii i geografii w klasach IV-VI szkoły podstawowej (odpowiednio od 5 do 6 godzin tygodniowo takich zajęć w gimnazjum),
- 3) od 4 do 5 godzin wspomnianych zajęć w liceum ogólnokształcącym, a także wiedzę o społeczeństwie nauczaną w wymiarze 1 godziny tygodniowo w I klasie liceum ogólnokształcącego.

¹² Do wyliczenia przyjęto średnioroczny kurs waluty EUR w 2004 r. w kwocie 4.5340 zł.

Powołane rozporządzenie stanowi ponadto m.in., że:

- 1) do szkół mogą być przyjmowane także dzieci obywateli polskich stale zamieszkałych za granicą oraz dzieci osób niebędących obywatelami polskimi, jeżeli szkoła posiada wolne miejsca oraz odpowiednie warunki kadrowe, organizacyjne i finansowe; kształcenie dzieci obywateli polskich czasowo przebywających lub stale zamieszkałych za granicą oraz dzieci pochodzenia polskiego lub narodowości polskiej niebędących obywatelami polskimi jest nieodpłatne;
- 2) szkoła może zostać utworzona, jeżeli zgłoszono do niej co najmniej 30 uczniów, filia szkoły - jeżeli zgłoszono do niej, co najmniej 20 uczniów; a w uzasadnionych przypadkach - na wniosek kierownika przedstawicielstwa dyplomatycznego, urzędu konsularnego lub przedstawicielstwa wojskowego RP - może zostać utworzona szkoła lub filia z mniejszą liczbą uczniów.

5. Zagadnienia związane z funkcjonowaniem szkół dla dzieci obywateli polskich przebywających czasowo za granicą nie były dotychczas przedmiotem odrębnej kontroli NIK. Wynikało to przede wszystkim z niewielkiej liczby uczniów tych szkół i relatywnie niewielkiej liczby obywateli polskich przebywających przez dłuższy okres poza granicami kraju. Sytuacja ta w ostatnich latach uległa zmianie.

Podkreślić należy, że w związku z akcesją Polski do Unii Europejskiej należy się spodziewać dalszego zwiększenia liczby osób przebywających czasowo w krajach Wspólnoty oraz wzrostu zapotrzebowania na usługi edukacyjne umiejscowionych tam polskich szkół. Wybrane dane szczegółowe dotyczące liczby uczniów oraz planów nauczania w aktualnym systemie kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą zawiera załącznik 5.3. do niniejszej Informacji.

6. Obowiązujący stan prawny nie przewiduje zbierania i opracowywania danych statystycznych GUS, dotyczących realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki przez dzieci i młodzież wyjeżdżające wraz z rodzicami za granicę. Z danych GUS dotyczących liczby osób przebywających czasowo za granicą (dane te dotyczą pobytu w okresie powyżej 2 miesięcy) wynika, że liczba takich osób w 2002 r. wynosiła ogółem 786,1 tys. obywateli. Stanowiło to 2% w odniesieniu do ogólnej liczby ludności szacowanej w maju 2002 r. na 38.230,1 tys. osób. Dane te, zebrane przez GUS w układzie województw, nie obejmują liczby dzieci i młodzieży zobowiązanej w okresie pobytu za granicą do realizacji obowiązku szkolnego oraz danych dotyczących faktycznej realizacji tego obowiązku¹³.

¹³ Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Miast 2002 przeprowadzonego w okresie od 21 maja do 8 czerwca 2002 r., wg stanu na dzień 20 maja 2002 r.

3.2. Istotne ustalenia kontroli.

3.2.1. System kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą.

1. Skontrolowane zespoły szkół dostępne są dla ogółu obywateli polskich i pochodzenia polskiego przebywających za granicą. Szkoły te finansowane są z budżetu państwa i prowadzą nauczanie dzieci polskich i pochodzenia polskiego nieodpłatnie.

W roku szkolnym 2004/2005 poza granicami kraju funkcjonowało łącznie 61 szkół kształcących łącznie 7.562 uczniów i wchodzących w skład Zespołu Szkół w Warszawie, w tym: 12 zespołów szkół, 5 ich filii, 38 szkolnych punktów konsultacyjnych i 6 ich filii. Filie były jednostkami organizacyjnymi zespołów szkół funkcjonujących za granicą: Zespołu Szkół w Atenach (filia w Salonikach), Zespołu Szkół w Brukseli (filia w Mons), Zespołu Szkół w Paryżu (filia w Orleanie i filia w Aulnay sous Bois), Zespołu Szkół w Rzymie (filia w Mediolanie), a także szkolnych punktów konsultacyjnych: Szkolnego Punktu Konsultacyjnego w Benghazi (filia w Dernie), Szkolnego Punktu Konsultacyjnego w Kolonii (filia w Brunssum, filia we Frankfurcie, filia w Norymberdze, filia w Remseck), Szkolnego Punktu Konsultacyjnego w Kopenhadze (filia w Viborg).

2. Realizacja obowiązku szkolnego i obowiązku nauki przez dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą odbywa się głównie w szkołach kraju pobytu oraz w ramach obowiązujących w tych krajach planów i programów nauczania.

Zespoły szkół i szkolne punkty konsultacyjne podejmują w podstawowym zakresie kształcenie w ramach uzupełniających planów nauczania. Dotyczy to zarówno kształcenia w systemie na odległość, jak i w formach stacjonarnych.

W przypadku Szkół Europejskich, działających na podstawie Konwencji o Statucie Szkół Europejskich, programy i zasady nauczania w tych Szkołach określa Rada Zarządzająca, a nauka w tych Szkołach uznawana jest przez kraje członkowskie UE jako w pełni zgodne z wymogami w tych krajach, związanych z realizacją przez dzieci obowiązku szkolnego.

W systemie 13 istniejących Szkół Europejskich działają aktualnie sekcje polskie w dwóch szkołach: „Bruxelles I Uccle” – w Brukseli oraz „Luxembourg I” – w Luksemburgu¹⁴. Z danych Ministerstwa wynika, że liczba dzieci uczęszczających do tych Sekcji jest zmienna w poszczególnych miesiącach, a wg stanu z kwietnia 2005 r. wynosiła 46 dzieci.

3. Szkoły funkcjonujące za granicą nadzorowane przez Zespół Szkół w Warszawie w roku szkolnym 2004/2005 obejmowały kształceniem związanym z ramowym planem nauczania (obejmującym pełną realizację obowiązku szkolnego w myśl

¹⁴ Szkoły Europejskie obejmowały (wg stanu z lutego 2005 r.) następujące placówki: Alicante, Bergen, Brussels I, Brussels II, Brussels III, Culham, Frankfurt, Karlsruhe, Luxembourg I, Luxembourg II, Mol, Munich, Varese.

zasad określonych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty i przepisów wykonawczych) – ogółem 780 uczniów, tj. 10,3% ogółu uczniów (w roku szkolnym 2003/2004 odpowiednio 11,7%). Kształcenie pozostałych uczniów ograniczone było do uzupełniającego planu nauczania¹⁵.

- W roku szkolnym 2004/2005: ramowy plan nauczania w formie stacjonarnej realizowało 749 uczniów, a w formie kształcenia na odległość - 31 uczniów. Uzupełniający plan nauczania w formie stacjonarnej realizowało 5.549 uczniów, a uzupełniający plan nauczania w formie kształcenia na odległość – 1.233 uczniów (łącznie 7.562 uczniów kształconych za granicą). Ponadto w Zespole Szkół w Warszawie uczyło się 218 uczniów, objętych kształceniem na odległość.
- Największa liczba uczniów szkół za granicą (5.375 dzieci) kształciła się na poziomie szkoły podstawowej, z tego ramowy plan nauczania w formie stacjonarnej realizowało – 535 uczniów i w kształceniu na odległość – 21 uczniów, zaś uzupełniający plan nauczania w formie stacjonarnej – 3.989 uczniów i w kształceniu na odległość – 830 uczniów.

4. Podstawową grupę uczniów skontrolowanych zespołów szkół stanowiły dzieci aktualnych lub byłych obywateli polskich na stałe przebywających za granicą.

- W roku szkolnym 2004/2005 dotyczyło to co najmniej 2.426 dzieci uczęszczających do skontrolowanych szkół, a w roku szkolnym 2003/2004 - 2.211 dzieci (odpowiednio 64,4% i 64,6% ogółu uczniów tych szkół). Dla porównania, uczniowie (dzieci obywateli polskich - pracowników przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych, przedstawicielstw wojskowych RP oraz pracowników agend i przedstawicielstw rządowych działających za granicą) stanowili w skontrolowanych zespołach szkół odpowiednio 7,3% oraz 8,6% ogółu uczniów (276 uczniów w roku szkolnym 2004/2005 i 297 uczniów w roku szkolnym 2003/2004).
- We wszystkich przypadkach, na podstawie §3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 2 września 2004 r. w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą, kształcenie uczniów w skontrolowanych szkołach, w tym dzieci obywateli polskich stale zamieszkających za granicą oraz dzieci pochodzenia polskiego lub narodowości polskiej niebędących obywatelami polskimi odbywało się nieodpłatnie.

W roku szkolnym 2004/2005 Szkoły Europejskie zatrudniały ogółem 1.820 pracowników na stanowiskach pedagogicznych (pełno i niepełnozatrudnionych), w tym 1.390 osób skierowanych do pracy z innych krajów i 430 nauczycieli miejscowych. Do pracy w szkołach europejskich kieruje nauczycieli polskich Minister Edukacji Narodowej i Sportu.¹⁶

Nauczycieli tych (9 osób) wyłonionych w drodze konkursów (wg szacunków docelowo będą to 24 osoby) zatrudnia Zespół Szkół w Warszawie, wyposażając ich w podręczniki, środki dydaktyczne, literaturę metodyczną i pomoce niezbędne w procesie nauczania, chyba że szkoła europejska zapewnia te środki we własnym zakresie. Wydatki na ten cel wyniosły w 2004 r. kwotę 108,2 tys. zł, a w 2005 r. (plan) – 1.459,6 tys. zł.

¹⁵ Dane za rok szkolny 2004/2005 dotyczące liczby uczniów oraz planów nauczania realizowanych w szkołach za granicą zawiera załącznik 5.3 do niniejszej Informacji.

¹⁶ Dotyczy nauczycieli dyplomowanych, posiadających kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska, biegle znających co najmniej jeden z następujących języków: angielski, francuski lub niemiecki oraz posiadających aktualne zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do pracy w określonym kraju.

3.2.2. Działalność dydaktyczna.

1. Objęte kontrolą zespoły szkół prowadziły nauczanie w zakresie szkoły podstawowej, gimnazjum i liceum ogólnokształcącego, w tym przede wszystkim w zakresie uzupełniających planów nauczania, realizowanych w formie stacjonarnej i w formie kształcenia na odległość. W zespołach tych pobierało naukę w roku szkolnym 2003/2004 – 3.447 uczniów, w tym 3.083 stacjonarnie, a w roku szkolnym 2004/2005 odpowiednio 3.777 i 3.362. Największy odsetek tych uczniów realizował zajęcia edukacyjne na poziomie szkoły podstawowej (2.999 dzieci, w tym w formie stacjonarnej 2.657 dzieci). W pozostałych przypadkach nauczanie prowadzone było w systemie na odległość.

We wszystkich skontrolowanych zespołach szkół kontrole nie wniosły zasadniczych uwag związanych z organizacją przez te szkoły działalności dydaktycznej. Z zachowaniem obowiązujących zasad i terminów opracowywane były arkusze organizacyjne, uwzględniające zarówno dostosowaną do liczby uczniów liczbę oddziałów szkolnych i wymaganą liczebność poszczególnych oddziałów, jak również przyjęte dla tych szkół plany nauczania w systemie stacjonarnym i w formie kształcenia na odległość. Zajęcia edukacyjne, za wyjątkiem jednostkowych przypadków, posiadały pełne i rzetelne udokumentowanie powiązane z planami i programami nauczania, co w konsekwencji stanowiło podstawę do rzetelnego dokumentowania i wyliczania wynagrodzeń dla poszczególnych nauczycieli.

Stwierdzono przypadki braku odnotowywania w dzienniku lekcyjnym m.in. obecności uczniów na zajęciach, wpisania tematu zajęć i potwierdzenia podpisem ich przeprowadzenia w dokumentowaniu zajęć przez 4 z ogółem 12 nauczycieli Zespołu Szkół im. Lotników Polskich przy Ambasadzie RP w Londynie, co obejmowało 6 godzin nie w pełni udokumentowanych zajęć edukacyjnych i skutkowało nieuzasadnionym wypłaceniem wynagrodzeń za ich prowadzenie (w kwocie 60,16 GBP). Obowiązek ten wynika z przepisu art. 7 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. Nr 23 poz. 225).

2. W skontrolowanych zespołach szkół – poza jednostkowym przypadkiem - opracowano i wdrożono programy rozwoju i podnoszenia jakości pracy dydaktyczno-wychowawczej, w tym określono powiązane z tym standardy, a także przygotowano dokumentację związaną ze sprawowaniem nadzoru pedagogicznego i zasadami pomiaru jakości pracy szkoły.

- Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Brukseli, z naruszeniem zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecić prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz (Dz. U. Nr 89, poz. 845), nie opracował programu rozwoju szkoły (przepis §5 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia) oraz organizacji i wymagań w zakresie mierzenia jakości pracy szkoły (odpowiednio §5 ust. 1 pkt 9 rozporządzenia).

3. NIK pozytywnie ocenia powiązanie działalności dydaktycznej skontrolowanych zespołów szkół z funkcjonowaniem bibliotek szkolnych, w których zgromadzono łącznie ponad 50,3 tys. woluminów, obejmujących m.in. podstawowy zasób literatury polskiej oraz niezbędnych lektur, a także wybrane wydawnictwa metodyczne dla nauczycieli. Gromadzenie i udostępnianie przez szkoły za granicą księgozbioru bibliotecznego, wspomagającego realizację programów nauczania oraz samokształcenie uczniów i doskonalenie nauczycieli, stanowiło równocześnie wymóg określony w §11 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 2 września 2004 r. w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą.

- Zasoby biblioteki szkolnej Zespołu Szkół przy Ambasadzie RP w Moskwie obejmowały łącznie 9,4 tys. woluminów, z czego średnio w trakcie roku wypożyczanych było 2,7 tys. pozycji, w tym 1,6 tys. przez uczniów.
- W Zespołach Szkół przy Ambasadach RP w Wiedniu i Londynie na posiadane przez te Zespoły odpowiednio 10,7 tys. i 10 tys. woluminów średnio w trakcie roku wypożyczanych było 2,5 tys. oraz 1,3 tys. pozycji, w tym 1,9 tys. i 0,8 tys. przez uczniów tych szkół.

4. NIK pozytywnie ocenił działania skontrolowanych zespołów szkół związane z realizacją zadań wychowawczych oraz promocji języka polskiego i kultury polskiej. Dotyczyło to zwłaszcza współpracy z władzami i instytucjami miejscowymi, udziału uczniów i nauczycieli tych szkół w organizowaniu imprez, występów i konkursów powiązanych tematycznie z historią polski, kultywowaniem tradycji narodowych i propagowaniem osiągnięć kultury polskiej.

- Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Moskwie, oprócz prowadzenia zajęć edukacyjnych, wspólnie z Radą Rodziców, organizował liczne imprezy i zajęcia pozalekcyjne. Imprezy takie (25 w roku szkolnym 2003/2004 i 21 w roku szkolnym 2004/2005, tj. co najmniej 2 w każdym miesiącu nauki) upamiętniały rocznice historyczne oraz służyły w sposób celowy prowadzeniu działalności informacyjnej o Polsce i promującej kulturę narodową.
- Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Wiedniu, oprócz zajęć edukacyjnych, w każdym roku szkolnym realizował w sposób planowy program zajęć dodatkowych, ujętych w odrębnym kalendarzu imprez. Obejmowało to udział uczniów m.in. w organizacji Dni Polskich w Austrii, obchodach rocznicy Odsieczy Wiedeńskiej i rocznicach wyzwolenia obozów koncentracyjnych w Mauthausen i Gusen. W Zespole Szkół działał Zespół Folklorystyczny „Trojak”. Prowadzono współpracę ze Związkiem Polaków w Austrii „Strzecha”. Organizowano także liczne konkursy i imprezy związane ze świętami państwowymi i propagowaniem kultury i języka polskiego.

5. W 7 na 8 skontrolowanych zespołów szkół prawidłowo realizowano zadania związane z realizacją celów i zadań wychowawczych szkoły. Dla większości uczniów, realizujących uzupełniające programy nauczania, a także kształconych na odległość, czas pobytu ucznia w szkole był relatywnie krótki, co wynikało z liczby obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

- Nieprawidłowości związane z podejmowaniem planowych zadań wychowawczych szkoły stwierdzono w Zespole Szkół przy Ambasadzie RP w Brukseli. Statut tego Zespołu, z naruszeniem zasad określonych w §2 ust. 1 pkt 1 i pkt 10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, ze zm.), nie określał m.in. celów i zadań szkoły uwzględniających program wychowawczy i program profilaktyki dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska. Brak było również programu wychowawczego i programu profilaktyki (wymaganego w myśl §2 ust. 1 pkt 1 powołanego rozporządzenia), opisującego w sposób całościowy wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców. Równocześnie w 8 protokołach Rady Pedagogicznej na 15 skontrolowanych poruszana była problematyka trudnych sytuacji

wychowawczych spowodowanych przez uczniów. Z powodu zachowań sprzecznych z postanowieniami Statutu i wymogami Zespołu skreślono w roku szkolnym 2003/2004 z listy uczniów 5 osób.

6. W 7 na 8 skontrolowanych zespołów szkół zapewniono kształcenie ogółu zgłaszających się uczniów polskich, chętnych do podjęcia nauki w tych szkołach. Odmowy przyjęcia uczniów wystąpiły w Zespole Szkół przy Ambasadzie RP w Brukseli, a z wyjaśnień dyrektora Zespołu wynikało m.in., że do szkoły zgłaszali się również Belgowie i byli rozczarowani odmową przyjęcia ich dzieci do szkoły oraz brakiem organizowania kursów języka polskiego.

W wyjaśnieniach udzielonych przez dyrektora Zespołu Szkół przy Ambasadzie RP w Paryżu podano m.in., że - biorąc pod uwagę liczne pytania kierowane drogą listowną i telefoniczną dotyczące możliwości kształcenia dzieci ze środowisk polskich oraz zakładania ośrodków kształcenia - istniejąca sieć szkolnictwa polskiego we Francji jest niewystarczająca i nie zaspokaja potrzeb wszystkich zainteresowanych. W wyjaśnieniach tych podano również, że wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej obserwuje się olbrzymi napływ polskich rodzin do Francji. Efektem tego jest z jednej strony wzrost liczby uczniów w Zespole Szkół przy Ambasadzie RP w Paryżu, z drugiej - coraz liczniejsze wystąpienia różnych grup o stworzenie filii Zespołu w innych miejscowościach.

7. W 2 z 8 zespołów szkół organizowało i prowadziło działalność o charakterze edukacyjnym (finansowaną w całości ze środków rodziców) nieprzewidzianą w ich zadaniach statutowych (Zespoły Szkół przy Ambasadach RP w Paryżu i Wiedniu prowadziły oddziały „0” do których uczęszczało odpowiednio 46 i 43 dzieci). Ponadto, Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Atenach organizował - również finansowane przez rodziców uczniów i stanowiące wymóg władz miejscowych - dowożenie uczniów na zajęcia szkolne.

3.2.3. Organizacja nauczania.

1. W zespołach szkół objętych kontrolą zatrudnionych było w roku szkolnym 2003/2004 – 136 nauczycieli, a w roku szkolnym 2004/2005 – 134 nauczycieli. Większość nauczycieli (z wyłączeniem 6 osób) posiadała kwalifikacje, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112, ze zm.). Osoby nie posiadające tych kwalifikacji zostały zatrudnione zgodnie z art. 10 ust. 9 powołanej ustawy.

2. Krytycznie ocenić należy, że co piąty nauczyciel zatrudniony w szkołach za granicą nie posiadał przygotowania pedagogicznego do pracy w szkole. W roku szkolnym 2004/2005 w szkołach za granicą zatrudnionych było łącznie 498 nauczycieli. Wyższe wykształcenie posiadało 482 osoby, w tym stopień naukowy doktora 30 osób. Przygotowanie pedagogiczne posiadało 400 nauczycieli (80,3% ich ogółu). Tylko w 15 z 61 szkół i szkolnych punktów konsultacyjnych, tj. 24,6% ich ogółu, wszyscy zatrudnieni nauczyciele legitymowali się wyższym wykształceniem i przygotowaniem pedagogicznym.

3. W ocenie NIK, niekorzystnym uwarunkowaniem było zatrudnianie nauczycieli w niepełnym wymiarze czasu pracy oraz powierzanie nauczycielom prowadzenia

różnorodnych zajęć edukacyjnych, w tym również niezwiązanych z ich przygotowaniem zawodowym.

- W Zespole Szkół przy Ambasadzie RP w Brukseli w roku szkolnym 2003/2004 14 nauczycieli (spośród 18 zatrudnionych), oprócz nauczania przedmiotów kierunkowych zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami, prowadziło zajęcia z innych przedmiotów (od jednego do dwóch) nie posiadając do tego kwalifikacji. W roku szkolnym 2004/2005 dotyczyło to łącznie 11 nauczycieli (spośród 16 zatrudnionych ogółem). Podobnie w Zespole Szkół przy Ambasadzie RP w Rzymie, 33,3% ogółu zajęć edukacyjnych prowadzili nauczyciele nieposiadający kwalifikacji (w roku szkolnym 2004/2005 było to 31,6% takich zajęć).

4. W latach 2003 – 2005 plany wydatków skontrolowanych zespołów szkół nie przewidywały środków na doskonalenie zawodowe kadry pedagogicznej, a w jednostkowych przypadkach (dotyczyły 5 osób) doksztalcenie i doskonalenie zawodowe - podjęte przez te osoby indywidualnie w formach instytucjonalnych opłacono prywatnie. Podstawową formą doskonalenia zawodowego nauczycieli skontrolowanych szkół było samokształcenie lub udział w szkoleniach koleżeńskich organizowanych w ramach prac rad pedagogicznych.

5. Stwierdzono również inne nieprawidłowości w zakresie organizacji nauczania w 6 z 8 skontrolowanych zespołów szkół. Dotyczyło to m.in. braku powołania dyrektora w Zespole Szkół przy Ambasadzie RP w Londynie oraz niekompletności dokumentacji związanej z powołaniem i funkcjonowaniem skontrolowanych szkół.

- W myśl §13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 2 września 2004 r. w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających z granicą (Dz. U. Nr 194, poz. 1986) szkołą kieruje dyrektor, a szkolnym punktem konsultacyjnym i filią – kierownik. Stanowisko dyrektorów szkół powierza minister właściwy do spraw oświaty i wychowania (§13 ust. 1 oraz 14 ust. 1 rozporządzenia), a osobę taką wyłania się w drodze konkursu (§15 ust. 5 rozporządzenia). Kontrola stwierdziła, że decyzją dyrektora b. Zespołu Szkół Ogólnokształcących dla Dzieci Obywateli Polskich Czasowo Przebywających za Granicą z dniem 23 sierpnia 1999 r., powierzono p. Danucie L. – na wniosek Ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej – z dniem 1 września 1999 r. do odwołania stanowisko kierownika Zespołu Szkół przy Ambasadzie RP w Londynie, a stan taki utrzymywał się do czasu kontroli NIK (II kw. 2005 r.).
- Zespół Szkół przy Ambasadzie w Berlinie nie prowadził rzetelnej archiwizacji i bieżącej aktualizacji podstawowej dokumentacji organizacyjnej tej jednostki, w tym nie posiadał pełnej dokumentacji związanej z funkcjonowaniem szkół polskich przy Przedstawicielstwie Ambasady RP w Berlinie w latach ubiegłych. Stan ten wynikał z zaniechania działań związanych z uzupełnieniem lub odtworzeniem tych dokumentów. Do czasu zakończenia kontroli nie dokonano również aktualizacji statutu Zespołu, a ujęte w tym statucie zapisy nie uwzględniały istotnych zmian organizacyjnych, w tym m.in. likwidacji z dniem 13 listopada 2002 r. filii Zespołu w Cottbus, a także prawidłowej treści pieczęci Zespołu.
- Zespół Szkół w Wiedniu używał w statucie oraz pieczęci nagłówkowej imienia Jana III Sobieskiego, czego nie przewidziano w decyzji nr 86 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 marca 1999 r. w sprawie powołania tego Zespołu.

6. Przeprowadzona w toku kontroli wśród 446 rodziców uczniów (11,8% ich ogółu) dobrowolna i anonimowa ankieta, odnosząca się m.in. do wystąpienia przypadków nieuczęszczania dzieci do szkoły polskiej wykazała, że 276 osób (61,9% rodziców) zna takie przypadki, co wynikało w ocenie ankietowanych m.in., obok braku zainteresowania rodziców, głównie z braku szkoły polskiej w danym rejonie i braku możliwości dowożenia dzieci. Dodać należy, że 330 osób ankietowanych (74%) dowiedziało się o możliwości uczęszczania dziecka do szkoły polskiej dopiero po wyjeździe za granicę.

Żaden z ankietowanych rodziców nie uzyskał takiej wiedzy w szkole, do której uczęszczało dziecko w Polsce, a zaledwie 57 osób, tj. 12,8% uzyskało te informacje z polskich urzędów i instytucji. Zdecydowana większość (362 osoby) pozyskały taką wiedzę od znajomych, z lokalnych mediów lub wręcz przypadkowo.

Oceniając warunki nauczania w szkole polskiej za granicą 351 osób ankietowanych (78,7%) oceniło te warunki jako dobre. Do pozytywów zaliczono przede wszystkim sam fakt funkcjonowania takich szkół, możliwość kontaktu z językiem polskim (dzieci Polonii) i wysoki poziom nauczania. Osoby oceniające działalność szkół w kategoriach negatywnych (103 osoby) wskazywały głównie na ograniczenie możliwości nauki do uzupełniających planów nauczania, co powodowało przeciążenie dzieci wynikające z konieczności uczęszczania do dwóch szkół jednocześnie, niewygodne terminy organizowania zajęć (popołudnia i soboty), a także uciążliwość dowożenia dzieci na zajęcia oraz niedostateczne warunki lokalowe.

W ocenie NIK, uwagi te należy uznać za uzasadnione. Uwzględnić bowiem należy m.in. trudności językowe dzieci uczęszczające do szkół miejscowych w kraju pobytu, różnice programowe wstępujące w stosunku do szkół polskich, a także trudności związane z zapewnieniem uczęszczania dziecka do dwóch szkół równocześnie.

3.2.4. Warunki lokalowe oraz wyposażenie.

1. Ustalono, że żaden z zespołów szkół nie dysponował własnym obiektem przeznaczonym do celów dydaktycznych. Najczęściej były to wynajmowane pomieszczenia lub budynki, w tym udostępnione na ten cel lokale ambasad.

W 4 z 7 przypadków warunki lokalowe funkcjonowania szkół należy uznać za niezadowalające i mające negatywny wpływ na organizację procesu dydaktyczno - wychowawczego, a także warunki przebywania uczniów w szkole. W ocenie NIK, nie zapewniało to warunków realizacji zadań w sytuacji stałego zwiększania się liczby uczniów spowodowanej akcesją Polski do Unii Europejskiej.

- Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Paryżu prowadził zajęcia w ośmiu oddziałach klas I-VI szkoły podstawowej dla 177 uczniów (oraz 46 uczniów tzw. klasy „0”, nie ujętej w arkuszu organizacyjnym) w pomieszczeniach przy ul. Claude Lorrain 18, które nie spełniały podstawowych warunków do prowadzenia takich zajęć (m.in. w kryptach i podziemiach w obiektach przykościelnych). Sale pozbawione były w części okien i oświetlenia naturalnego, a wejście do nich prowadziło schodami do podziemi niezabezpieczonymi poręczami. Meble uczniowskie obejmowały głównie, w znacznym stopniu wyeksploatowane, podwójne i pojedyncze stoliki szkolne (pozyskane m.in. ze szkół francuskich). Zajęcia z częścią dzieci klasy „0” prowadzono także w stołówce parafialnej, natomiast zajęcia drugiej grupy odbywały się w kościele (dzieci siedziały na miejscach do klęczenia w ławkach kościelnych, zaś miejsca do siedzenia służyły jako stoliki). Łącznie we wszystkich ww. obiektach do użytku uczniów, nauczycieli oraz personelu kościelnego były trzy pojedyncze toalety.
- W roku szkolnym 2004/2005 Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Brukseli zorganizował i prowadził nauczanie w wynajętych pomieszczeniach w Brukseli oraz w Filii w Moons dla ogółem 860 uczniów, w tym 37 kształconych w Filii, a w roku szkolnym 2003/2004 odpowiednio dla 836 i 42 uczniów. Organizacja nauczania obejmowała w roku szkolnym 2004/2005 łącznie 46 oddziałów, z czego 3 w klasach łączonych, a w roku szkolnym 2003/2004 odpowiednio 42 oddziały, z czego 4 w klasach łączonych. W ocenie NIK, istotnym utrudnieniem w prowadzeniu i rozwijaniu działalności dydaktycznej była niedostosowana do aktualnej i stale zwiększającej się

liczby uczniów baza lokalowa Zespołu. Obejmowała ona wynajmowane w określonych godzinach sale lekcyjne w Brukseli, mogące pomieścić jednorazowo maksymalnie 336 uczniów, bez możliwości korzystania z pokoju nauczycielskiego oraz miejsca do gromadzenia dokumentacji pedagogicznej i pomocy dydaktycznych. Ponadto Zespół dysponował 3 pomieszczeniami udostępnionymi nieodpłatnie przez Ambasadę RP, w których mieściła się biblioteka i prowadzono konsultacje z uczniami kształconymi na odległość. Udostępnienie tych pomieszczeń przez Ambasadę nie było uregulowane w formie wiążącego pisemnego porozumienia, przy czym wspomniana Ambasada zamierzała wyłączyć te pomieszczenia z użytkowania Zespołu (ze względu na zabezpieczenie realizacji wzrastających zadań własnych).

- Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Wiedniu dysponował w ramach umowy do wyłącznego użytku 3 salami lekcyjnymi przeznaczonymi dla 20 oddziałów, uwzględniając w tym prowadzenie nieprzewidzianego w zadaniach statutowych oddział „0”. Liczba sal niezbędnych do prowadzenia zajęć zgodnie z planem była niewystarczająca w środy, piątki i soboty (korzystano wówczas za zgodą wynajmującego z dodatkowych pomieszczeń nieujętych w umowie najmu).
- Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Londynie dysponował 11 salami lekcyjnymi, z czego 6 mieściło się w murowanym budynku w siedzibie szkoły (przy ul. Lancaster Grove w Londynie), zaś 5 w drewnianym, wolnostojącym budynku – baraku na tyłach siedziby szkoły - ogrzewanym grzejnikami elektrycznymi i nieposiadającym toalet.

W latach szkolnych 2003/2004 i 2004/2005 wystarczające warunki lokalowe, organizacyjne, w tym również odpowiednią liczbę uczniów chętnych do objęcia nauczaniem w ramach pełnej realizacji obowiązku szkolnego (kształcenie w ramach ramowego planu nauczania), miało zaledwie 7 z 61 szkół i szkolnych punktów konsultacyjnych, tj. 11,5% ich ogółu (Zespoły Szkół przy Ambasadach RP w: Atenach, Moskwie, Paryżu, Trypolisie oraz Szkolne Punkty Konsultacyjne: przy Ambasadzie RP w Pradze i Konsulacie Generalnym RP w Benghazi wraz z filią tego Punktu).

2. W wyposażeniu szkół w pomoce dydaktyczne NIK nie stwierdziła nieprawidłowości. Stan tego wyposażenia wiązał się głównie z warunkami lokalowymi szkół.

Podkreślić jednak należy, że w zbyt małym zakresie skontrolowane zespoły szkół wspierały proces nauczania technologiami informatycznymi. W ocenie NIK, istotną przeszkodą w stosowaniu tych technologii, przydatnych zwłaszcza w formach kształcenia na odległość, był brak odpowiednich do tego celu stałych łączów komputerowych oraz niedostateczne wyposażenie szkół w sprzęt komputerowy, a także brak warunków lokalowych pozwalających na instalowanie stanowisk komputerowych. Doraźne połączenia modemowe służyć mogły jedynie okazjonalnemu wykorzystaniu ich przez uczniów i nauczycieli w przygotowaniu się do zajęć edukacyjnych.

- Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Londynie nie dysponował stanowiskami komputerowymi wydzielonymi dla celów dydaktycznych, zaś dwa komputery znajdujące się w pomieszczeniach biurowych wykorzystywane były głównie do celów administracyjnych.
- Planowane oraz celowe działania związane z powiązaniem technologii informatycznych z procesem nauczania stwierdzono tylko w 1 z 7 przypadków, tj. w Zespole Szkół przy Ambasadzie RP w Wiedniu.

3. W 3 z 8 skontrolowanych zespołów szkół wystąpiły zaniedbania w zakresie przestrzegania terminów prowadzenia inwentaryzacji składników majątkowych. W 2 zespołach szkół wystąpiły nieprawidłowości w prowadzeniu ewidencji składników majątkowych.

- W myśl art. 26 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tj. Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, ze zm.) termin i częstotliwość inwentaryzacji uważa się za dotrzymane, jeżeli inwentaryzację środków trwałych przeprowadzono raz w ciągu 4 lat. Zespół Szkół w Brukseli nie posiadał dokumentacji potwierdzającej dokonywanie inwentaryzacji składników majątkowych. Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Londynie przeprowadził inwentaryzację i wycenę składników majątkowych na podstawie spisu z natury przeprowadzonego w 2004 r., przy czym poprzednia inwentaryzacja przeprowadzona została w 1997 r. Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Berlinie w okresie 5 lat poprzedzających kontrolę NIK nie przeprowadził, z wyłączeniem zbiorów bibliotecznych, pełnej inwentaryzacji składników majątkowych.
- Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Rzymie niezaewidencjonował części księgozbioru (w nieznanej liczbie) przekazanego Zespołowi jako darowizna przez Ambasadę RP w Rzymie. Zespół Szkół w Paryżu prowadził ewidencję przedmiotów otrzymanych z darów, jednak nie dokonał wyceny wszystkich tych przedmiotów.

3.2.5. Finansowanie działalności szkół.

1. Działalność szkół finansowana jest z budżetu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w ramach wydatków cz. 30 budżetu państwa (Oświata i wychowanie), dz. 801 (Oświata i wychowanie). Wydatki te klasyfikowane są w podstawowym zakresie w rozdz. 80135 (Szkolnictwo polskie za granicą), zaś ich realizacja odbywa się za pośrednictwem podległej Ministerstwu jednostki budżetowej – Zespołu Szkół w Warszawie. Wspomniany Zespół dysponuje również środkami budżetowymi cz. 30 budżetu klasyfikowanymi w dz. 801, rozdz. 80143 (jednostki pomocnicze szkolnictwa). Kwoty z tego rozdziału przeznaczone są na realizowanie płatności krajowych, związanych z koordynowaniem funkcjonowania szkół za granicą, wchodzących w skład Zespołu, finansowanie działalności samego Zespołu (w ramach którego działają Szkoła Podstawowa Nr 296, Gimnazjum oraz LVII Liceum Ogólnokształcące zlokalizowane w Warszawie), a ponadto (od września 2004 r.) na finansowanie zatrudnienia nauczycieli skierowanych do pracy w Szkołach Europejskich.

W 2004 r. na działalność Zespołu Szkół w Warszawie Ministerstwo przekazało kwotę 23.540,4 tys. zł, w tym w rozdz. 80135 - 22.521,6 tys. zł, a w 2003 r. - 22.109,9 tys. zł, w tym rozdz. 80135 - 21.190,3 tys. zł. W 2005 r. przewidziano na ten cel (plan wg stanu na koniec I półrocza) odpowiednio 26.954,8 tys. zł i 25.955,2 tys. zł.

- Podstawą planowania wydatków były przede wszystkim kalkulacje kosztów i wskaźniki planistyczne opracowane przez Zespół Szkół w Warszawie, zaś podstawę kontroli finansowej działalności Zespołu stanowiła analiza sprawozdawczości budżetowej (w latach 2003 – 2005 Ministerstwo nie planowało i nie prowadziło w tej jednostce kontroli o charakterze finansowym).

Kontrola wykazała, że wg kursu walut obowiązującego na dzień 31 grudnia 2004 r., w szkołach funkcjonujących za granicą i wchodzących w skład Zespołu Szkół w Warszawie pozostawało na koniec 2004 r. łącznie 11.264.637,86 zł niewykorzystanych środków budżetowych z lat ubiegłych. W myśl art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (tj. Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148 ze zm.) kwoty te wygasły z upływem roku budżetowego.

Należy dodać, że zgodnie z §20 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa oraz zakresu i terminów sporządzania przez Narodowy Bank

Polski informacji i sprawozdań z wykonania budżetu państwa w ramach obsługi bankowej budżetu państwa i szczegółowych zasad obsługi rachunków bankowych budżetu państwa (Dz. U. Nr 122, poz. 1335, ze zm.) – uchylonego z dniem 1 stycznia 2005 r. oraz w myśl §17 ust. 3 pkt 2 obowiązującego od 1 stycznia 2005 r. rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonania budżetu państwa (Dz. U. Nr 285, poz. 2854) – do dnia 15 stycznia roku następującego po roku budżetowym, państwowe jednostki budżetowe, których kierownicy są dysponentami trzeciego stopnia, przekazują niewykorzystane środki budżetowe na rachunki bieżące dysponentów wyższego stopnia (jeżeli przepisy odrębne nie stanowią inaczej).

Do czasu kontroli środków podlegających zwrotowi do budżetu państwa nie rozliczono i nie dokonano ich zwrotu dysponentowi głównemu cz. 30. Równocześnie w danych sprawozdawczości budżetowej Zespołu Szkół w Warszawie za lata 2002 – 2004 wykazano praktycznie pełną realizację planu wydatków w rozdz. 80135 Szkolnictwo polskie za granicą (a wg tych danych średnie wykonanie wydatków kształtowało się w kolejnych latach budżetowych na poziomie 99,996% planu po zmianach). Podkreślić przy tym należy, że wydatkowanie kwot z rozdz. 80135 następuje za granicą i realizowane jest w walutach innych państw, a także bez udziału rozliczających te wydatki służb finansowo – księgowych (umiejscowionych w Warszawie).

W efekcie wydatki na ten cel ewidencjonowane są w urządzeniach księgowych Zespołu Szkół w Warszawie w sposób pośredni i dotyczą przede wszystkim zakupu określonych walut, przekazywanych następnie za granicę. Wydatki realizowane za granicą analizowane są przez Zespół Szkół w Warszawie na podstawie dokumentów i sprawozdań zbiorczych, nadsyłanych do Polski przez dyrektorów szkół. W ocenie NIK, stan taki budzi zasadnicze zastrzeżenia, zarówno co do skuteczności kontroli dokumentowania i realizacji poszczególnych wydatków, jak i co do zasadności rozliczania wydatków na podstawie kwot transferów środków przekazywanych za granicę (zaliczania wspomnianych kwot budżetowych do środków faktycznie wydatkowanych w danym roku budżetowym).

- Kontrola prowadzona w Zespołach Szkół przy Ambasadach RP w Atenach, Brukseli, Londynie, Moskwie, Paryżu, Rzymie oraz Wiedniu wykazała, że kwoty niewykorzystanych środków budżetowych gromadzonych w tych Zespołach w kolejnych latach wzrastały, a na koniec lat 2003 i 2004 zgromadzono tam odpowiednio: 361.951 EUR oraz 495.965 EUR; 130.391 EUR oraz 157.305 EUR; 47.847 GBP oraz 55.011 GBP; 150.351 USD oraz 202.659 USD; 256.758 EUR oraz 316.928 EUR; 74.611 EUR oraz 98.840 EUR; 68.467 EUR oraz 91.009 EUR.

Stan taki wyjaśniany był m.in. występującym w ostatnich latach korzystnym kursem walut, co umożliwiało w ramach posiadanych przez Zespół Szkół w Warszawie środków budżetowych zakupienie większych niż planowano kwot walut dla szkół. Wskazywano także na celowość – nie przewidzianą w obowiązujących przepisach – pozostawienia w szkołach rezerwy finansowej na zabezpieczenie płatności związanych głównie z wynajmem obiektów za granicą. Podkreślić przy tym należy, że kwotę wspomnianych środków Zespołu Szkół w Warszawie szacował na łącznie ok. 1,5 mln zł, co stanowiło zaledwie 13,3% środków zgromadzonych w szkołach za granicą na koniec 2004 r.

W wyniku kontroli NIK dokonano rozliczenia kwot niewykorzystanych oraz podjęto działania związane ze zwrotem tych środków do budżetu. Wpłaty z tego tytułu dokonywane ratałnie, wg stanu na koniec sierpnia 2005 wyniosły 3.930 tys. zł.

2. Niezależnie od nieprawidłowości związanych z planowaniem i rozliczaniem wydatków szkół nie przestrzegano również zasad ewidencjonowania i rozliczania dochodów budżetowych uzyskiwanych przez te szkoły. Wspomnianych dochodów nie wykazywano w sprawozdawczości budżetowej Zespołu Szkół w Warszawie, a także nie odprowadzano do budżetu w ramach rozliczeń dochodów budżetowych cz. 30.

- Środki przekazywane na działalność szkół za granicą przechowywane były na subkontach rachunków bankowych przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych i przedstawicielstw wojskowych RP. Odsetki od tych środków (stanowiące w myśl art. 62 pkt 10 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych dochody budżetu państwa) nie były w ramach Zespołu Szkół w Warszawie ewidencjonowane i rozliczane. Kwoty te były w podstawowej części zaliczane do dochodów budżetowych przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych i przedstawicielstw wojskowych RP (głównie zaś do cz. 45 budżetu państwa - Sprawy zagraniczne).
- Kontrola Zespołu Szkół im. Lotników Polskich w Londynie ujawniła, że środki budżetowe Zespołu gromadzone były w sposób nieuzasadniony przepisem art. 62 pkt 10 ustawy o finansach publicznych na dwóch rachunkach bankowych (bieżącym i depozytowym), co wg wyjaśnień kierownika służyło uzyskiwaniu przez Zespół dochodów z odsetek od lokat długoterminowych. Odsetki bankowe uzyskane z tego tytułu i nie odprowadzone do budżetu powiększyły depozyty bankowe i wyniosły w 2004 r. - 742,7 GBP, zaś I kw. 2005 r. kwotę 282,7 GBP.
- Kontrola ustaliła, że w 2004 r. co najmniej 25 szkół i szkolnych punktów konsultacyjnych funkcjonujących za granicą odnotowało wpłaty zwiększające środki pozostające w ich dyspozycji (o łączną kwotę 162,2 tys. zł), w tym w co najmniej w 5 przypadkach wpłaty te (łącznie 8.580,09 zł) pochodziły z odsetek bankowych od środków budżetowych.

3. Kontrola zespołów szkół za granicą nie ujawniła przypadków realizowania wydatków budżetowych naruszających zasady finansów publicznych, wydatków niecelowych i niegospodarnych.

W ocenie NIK, wskazane w Informacji nieprawidłowości związane z finansowaniem szkół za granicą miały swoje źródło głównie w przyjętej przez Zespół Szkół w Warszawie metodologii dokonywania rozliczeń oraz ewidencjonowania dochodów i wydatków tych jednostek. W szczególności dotyczyło to prowadzenia przez wspomniany Zespół rachunkowości i sporządzania sprawozdawczości budżetowej w odniesieniu wyłącznie do wydatków realizowanych w kraju i rozliczanych w złotychkach, z pominięciem faktycznych kosztów działalności i stanu kont walutowych w szkołach za granicą. Podmioty te, wchodzące w skład Zespołu Szkół w Warszawie stanowiącego jednostkę budżetową, nie prowadziły wyodrębnionej rachunkowości w rozumieniu ustawy z dnia 29 października 1994 r. o rachunkowości (tj. Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, ze zm.).

W omawianym zakresie obowiązywało w tych szkołach wewnętrzne uregulowanie Zespołu Szkół w Warszawie, przyjęte w październiku 2003 r., tj. Instrukcja w zakresie prawidłowego prowadzenia dokumentów finansowych w zespołach szkół i szkolnych punktach konsultacyjnych przy przedstawicielstwach

dyplomatycznych RP. W myśl tej Instrukcji, dyrektor zespołu szkół lub kierownik szkolnego punktu konsultacyjnego odpowiadali m.in. za gospodarowanie środkami publicznymi pod względem legalności, gospodarności i celowości, zgodnie z planem finansowym zatwierdzonym na dany rok budżetowy przez Zespół Szkół w Warszawie, zatwierdzając do wypłaty każdy dokument stanowiący podstawę dokonania wydatku. Wspomniana instrukcja oraz dokumentacja finansowa Zespołu Szkół w Warszawie, a także wchodzących w jego skład szkół skontrolowanych zespołów szkół nie zawierały określenia zasad ewidencjonowania dochodów i wydatków budżetowych oraz prowadzenia rachunkowości umożliwiających rzetelne i jasne przedstawianie sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego Zespołu Szkół w Warszawie jako jednej jednostki budżetowej, do czego zobowiązywał m.in. art. 2 ust 1 pkt 4 lit. a ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (jt. Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, ze zm.).

Dodać również należy, że przyjęty przez Zespół Szkół w Warszawie system nadzoru i kontroli nad gospodarką finansową poszczególnych szkół, zespołów szkół i szkolnych punktów - w formie miesięcznych i rocznych rozliczeń nadsyłanych przez szkoły, wg określonych wzorów – nie zapewniał uzyskiwania w ten sposób w pełni wiarygodnych danych finansowych.

- Zespół Szkół im. Lotników Polskich przy Ambasadzie RP w Londynie w miesięcznych rozliczeniach dochodów i wydatków za grudzień 2004 r. roku wykazał w ramach pozycji sprawozdania „czynsz szkoły i wynajem sal” kwotę o 627,74 GBP wyższą od faktycznie poniesionych wydatków ten cel, co wynikało z zakwalifikowania do tej pozycji kosztów konserwacji sprzętu p. pożarowego.
- Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Moskwie prowadził ewidencję finansową wydatków w innym układzie niż określony w obowiązujących w ramach Zespołu Szkół w Warszawie drukach rozliczenia miesięcznego i sprawozdania rocznego. W konsekwencji, w rozliczeniach tych wydatków wystąpiły różnice w metodologii prezentowania poszczególnych danych w kolejnych latach oraz w sposobie prezentowania tych samych wydatków w sprawozdaniach miesięcznych i rocznych sporządzanych przez Zespół Szkół w Warszawie oraz Zespół Szkół w Moskwie.

4. Kontrola wykazała, że niezależnie od nadmiaru posiadanych środków gromadzonych na rachunkach bankowych za granicą, wszystkie skontrolowane zespoły szkół korzystały (w zróżnicowanym zakresie) z pozabudżetowych źródeł finansowania działalności, w tym darowizn i kwot przekazywanych przez rodziców uczniów.

- Z ustaleń kontroli prowadzonej w Zespole Szkół przy Ambasadzie RP w Paryżu wynikało m.in., że utrzymanie bazy lokalowej Filii tego Zespołu w Orleanie finansowane jest w całości ze składek rodziców. Ustalono także, że w roku szkolnym 2003/2004 Rada Rodziców wydatkowała na potrzeby Zespołu, w tym m.in. remont biblioteki Zespołu i organizację imprez szkolnych kwotę 10,1 tys. EUR (w roku szkolnym 2004/2005 zaplanowano przeznaczyć na ten cel 17,2 tys. EUR). Działalność Zespołu Szkół im. Lotników Polskich w Londynie wspierana była w formie darowizn i dofinansowania m.in. przez Radę Rodziców, Konsulat Generalny RP w Londynie, Fundację Semper Polonia i firmę Polish Timber Product Ltd. Zespół Szkół w Wiedniu nie zrealizował w 2004 r. planowanych wydatków w kwocie 0,7 tys. EUR związanych z ubezpieczeniem pomieszczeń, co wynikało ze sfinansowania tego wydatku przez Radę Rodziców. Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Rzymie 3 z 4 komputerów użytkowanych do celów dydaktycznych otrzymał z darowizn Związku Polaków we Włoszech i Rady Rodziców. Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Atenach w roku szkolnym 2003/2004 uzyskał dofinansowanie Rady Rodziców w kwocie 9 tys. EUR. Ponadto dofinansowania i darowizny Ambasady RP stanowiły kwotę co najmniej 27,8 tys. EUR.

- Nieprawidłowości związane z wykorzystywaniem przez skontrolowane zespoły szkół wpłat ze źródeł pozabudżetowych wystąpiły w 1 z 7 przypadków (Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Brukseli). Zespół ten środki pozyskane w 2000 r. ze źródeł pozabudżetowych (łącznie 5.396 EUR) przechowywał na wspólnym subkoncie wraz z kwotami budżetowymi, dysponując nimi bez określenia zasad gospodarki finansowej. Środki te wydatkowane były w kolejnych latach (w 2003 r. - 3.611 EUR i w 2004 r. – 896 EUR) na zakup sprzętu do biblioteki szkolnej, przy czym zgodnie z wolą darczyńcy miały one być wykorzystane na zakup książek do biblioteki. Dokumentowanie tych wydatków odbywało się z naruszeniem wymogów zawartych w art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy o rachunkowości, wedle których rozliczanie wydatków może odbywać się na podstawie dowodów księgowych zawierających m.in. prawidłowe określenie stron operacji gospodarczej. Tylko 3 z 12 faktur dokumentujących te wydatki wystawione zostało na Zespół, zaś pozostałe na inne podmioty, w tym Ambasadę RP w Brukseli.

5. Biorąc pod uwagę ogólną liczbę uczniów w szkołach, zespołach szkół i szkolnych punktach konsultacyjnych za granicą szacować należy, że roczny koszt kształcenia ucznia w tych szkołach (odnoszony do nakładów Ministerstwa poniesionych z rozdz. 80135) kształtował się na poziomie 3.174 zł w 2002 r., 2.988 zł w 2003 r., 3.139 zł w 2004 r. i 3.415 zł. w 2005 r. (plan). W latach 2002 – 2005 omawiany wskaźnik wynosił średnio 3.243 zł i wzrósł w tym okresie o 7,6%. Faktyczny koszt kształcenia uczniów był jednak niższy, uwzględnić bowiem należy niepełne wykorzystanie środków w ramach rozdz. 80135 sięgające 41,8% wydatków planowanych na tę działalność w 2005 r. i 47,8% środków przekazanych dla tych szkół w 2004 r.

Dla porównania budżet 13 Szkół Europejskich prowadzonych w ramach struktur Wspólnotowych, na podstawie Konwencji o Statucie Szkół Europejskich, do których uczęszczało łącznie 19,9 tys. uczniów wyniósł w 2004 r. kwotę - 210.136.911 EUR, zaś średni koszt kształcenia ucznia w tych szkołach 10.579,8 EUR (równowartość kwoty 47.969 zł, wg średniego kursu tej waluty w 2004 r.).

3.2.6. Nadzór nad działalnością zespołów szkół.

1. W latach szkolnych 2003-2005 (do czasu zakończenia kontroli) Ministerstwo nie prowadziło wizytacji i kontroli w siedzibie Zespołu Szkół w Warszawie. Kontrola taka zaplanowana była w zadaniach Wydziału Kształcenia Ogólnego – Departamentu Kształcenia Ogólnego i Specjalnego Ministerstwa i przewidziana na czerwiec 2004 r. Kontroli tej nie przeprowadzono argumentując to koniecznością podjęcia innych doraźnych działań kontrolnych. Przedstawiciele Ministerstwa uczestniczyli w wizytacjach zespołów szkół za granicą prowadzonych przez Zespół Szkół w Warszawie.

2. Problematyka funkcjonowania Zespołu Szkół w Warszawie nie była w okresie objętym kontrolą przedmiotem obrad Kierownictwa Ministerstwa. Narady i uzgodnienia w tych sprawach z udziałem zainteresowanych jednostek organizacyjnych i członków Kierownictwa Ministerstwa nie były w latach 2003-2005 (do czasu zakończenia kontroli) odrębnie protokołowane.

- W okresie objętym kontrolą organy państwowe i instytucje nie występowały do Ministerstwa z wnioskami o przedstawienie zbiorczych analiz związanych z funkcjonowaniem systemu szkół dla dzieci obywateli polskich przebywających czasowo za granicą. Jedyna analiza z tego zakresu będąca w dyspozycji Ministerstwa, obejmowała opracowanie z lipca 2004 r., przygotowane przez Zespół Szkół w Warszawie, pt. „Raport dotyczący funkcjonowania zespołów szkół, szkolnych

punktów konsultacyjnych i filii przy placówkach dyplomatycznych i polskich przedstawicielstwach wojskowych w strukturach NATO”.

- W latach 2003-2005 (do czasu zakończenia kontroli) do Ministerstwa skierowano ogółem 23 pisma, zawierające uwagi i sugestie dotyczące funkcjonowania szkół polskich za granicą. Większość spraw dotyczyła niedogodności wynikających z uwarunkowań organizacyjnych zatrudnienia osób pracujących w szkołach za granicą (było to najczęściej zatrudnienie w wymiarze poniżej połowy etatu nie wliczane do stażu pracy nauczycielskiej), indywidualnych przypadków ustalenia toku kształcenia uczniów oraz propozycji tworzenia nowych szkół i zgłaszania różnorodnych uwag organizacyjnych. We wszystkich przypadkach udzielono odpowiedzi oraz podjęto działania związane z wyjaśnieniem spraw podnoszonych w korespondencji.

2. W 2004 r. Zespół Szkół Warszawie planował przeprowadzić 10 wizytacji w szkołach za granicą, z czego zrealizowano 9 oraz 2 nieplanowane. W 2005 r. plan wizytacji obejmował 8 szkół (13% ogółu szkół i szkolnych punktów konsultacyjnych funkcjonujących za granicą).

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Przygotowanie kontroli.

Kontrolę planowa pn. „Funkcjonowanie szkół dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą” poprzedziła kontrola rozpoznawcza (R/03/014) przeprowadzona w okresie od 12 do 26 listopada 2003 r. w Zespole Szkół przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Berlinie. W wyniku kontroli ujawniono nieprawidłowości dotyczące spraw organizacyjnych oraz związanych z finansowaniem działalności Zespołu, m.in.: zaniechanie uregulowania podstaw formalno – prawnych użytkowania pomieszczeń szkolnych, zaniechanie w okresie od 1988 r. dokonywania inwentaryzacji składników majątkowych oraz niepełne wykorzystanie środków przekazywanych na działalność.

Doboru jednostek do kontroli dokonano z uwzględnieniem reprezentatywności próby dla całości systemu kształcenia uczniów w szkołach polskich za granicą. W roku szkolnym 2004/2005 w objętych kontrolą zespołach szkół za granicą pobierało naukę 3.777 uczniów, tj. 49,9% ogólnej ich liczby. Kontrolami objęto w sposób celowy 7 wybranych zespołów szkół za granicą funkcjonujących w największych aglomeracjach europejskich. Wynikało to z odnotowanego w tych Zespołach aktualnie oraz prognozowanego znacznego zwiększenia liczby uczniów.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli.

W związku z kontrolą zespołów szkół za granicą we wszystkich 7 przypadkach, w trybie art. 29 ust. 2 lit. f ustawy o NIK, zasięgnięto informacji w jednostkach niekontrolowanych (przedstawicielstwach dyplomatycznych RP). Informacje te dotyczyły przede wszystkim zasad współpracy ze szkołami i zagadnień dotyczących finansowania działalności szkół.

W toku kontroli nie powoływano świadków (przepis art. 29 pkt 2 lit. d ustawy o NIK) oraz nie korzystano z pomocy biegłych i specjalistów (odpowiednio art. 29 pkt 2 lit. g ustawy).

Zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokołach kontroli, nie zgłoszono.

W wystąpieniu pokontrolnym do Ministra Edukacji Narodowej i Sportu wnioskowano o: kontynuowanie działań zapewniających niezbędne warunki materialne, kadrowe i organizacyjne funkcjonowania szkół dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą; sprawowanie nadzoru nad rozliczeniem i wyegzekwowaniem zwrotu niewykorzystanych środków budżetowych z lat ubiegłych pozostających na rachunkach bankowych szkół za granicą oraz tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w szkołach za granicą, w tym planowanie wydatków Zespołu Szkół dla Dzieci Obywateli Polskich Czasowo Przebywających za Granicą z siedzibą w Warszawie z uwzględnieniem środków na finansowanie takich zadań.

W wystąpieniach pokontrolnych kierowanych do objętych kontrolą dyrektorów zespołów szkół wnioskowano m.in. o:

- 1) uwzględnienie w statucie Zespołu Szkół dla Dzieci Obywateli Polskich Czasowo Przebywających za Granicą z siedzibą w Warszawie realizacji zadań związanych z doskonaleniem zawodowym nauczycieli zatrudnionych w szkołach, zespołach szkół i szkolnych punktach konsultacyjnych za granicą, a ponadto planowanie i rozliczanie wydatków szkół za granicą z uwzględnieniem faktycznych potrzeb i zakresu realizowanych zadań, w tym dokonanie przez wspomniany Zespół zwrotu niewykorzystanych środków budżetowych pozostających na rachunkach bankowych szkół za granicą,
- 2) usunięcie uchybień i nieprawidłowości ujawnionych w toku kontroli poszczególnych zespołów szkół za granicą, w tym m.in.: usunięcie braków dokumentacyjnych, przestrzeganie terminów dokonywania inwentaryzacji składników majątkowych, przestrzeganie zasady powierzania realizacji zajęć dydaktycznych nauczycielom posiadającym odpowiednie kwalifikacje do ich prowadzenia, uregulowanie spraw związanych z wnoszeniem odpłatności i korzystaniem z obiektów szkolnych.

W odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne we wszystkich przypadkach poinformowano o podjęciu działań na rzecz realizacji wniosków pokontrolnych.

W wyniku kontroli ujawniono nieprawidłowości finansowe w ogólnej kwocie 11.264.637,86 zł, związane z przechowywaniem na rachunkach bankowych szkół za granicą po zakończeniu roku budżetowego 2005 niewykorzystanych dotacji z lat ubiegłych (wyliczenie przyjęto wg kursu walut obowiązującego na dzień 31 grudnia 2004 r.).

Środki te zwracane są sukcesywnie do budżetu, z planowanym terminem zakończenia tych wpłat do końca 2005 r., a do czasu opracowania niniejszej Informacji o wynikach kontroli (stan z końca sierpnia) zwroty te wyniosły łącznie 3.930 tys. zł.

Do kierowników skontrolowanych jednostek skierowano ogółem 9 wystąpień pokontrolnych zawierających oceny, uwagi oraz wnioski dotyczące kontrolowanej działalności. Zastrzeżeń do uwag, ocen i wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych nie zgłoszono. Z udzielonych dotychczas odpowiedzi wynikało, że z 28 wniosków pokontrolnych zrealizowano 11, a dalsze 3 były w toku realizacji.

5. Załączniki

5.1. Wykaz ważniejszych aktów normatywnych dotyczących kontrolowanej działalności.

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.).
2. Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (tj. Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148, ze zm.).
3. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tj. Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, ze zm.).
4. Ustawa z dnia 26 stycznia 1992 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112, ze zm.).
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 2 września 2004 r. w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą (Dz. U. Nr 194, poz. 1986).
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 27 marca 2002 r. w sprawie zasad organizowania kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą, wspomagania nauczania historii, geografii i języka polskiego wśród Polonii oraz zakresu świadczeń przysługujących nauczycielom polskim skierowanym w tym celu do pracy za granicą (Dz. U. z 2002 r. Nr 44, poz. 409) – utraciło moc z dniem 6 września 2004 r. w zakresie dotyczącym organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą (uchylenie na podstawie art. 1, pkt 24 oraz art. 21, pkt 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz zmianie niektórych innych ustaw - Dz. U. z 2003 r. Nr 137, poz. 1304).
7. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonania budżetu państwa oraz zakresu i terminów sporządzania przez Narodowy Bank Polski informacji i sprawozdań z wykonania budżetu państwa w ramach obsługi bankowej budżetu państwa i szczegółowych zasad obsługi rachunków bankowych budżetu państwa (Dz. U. Nr 122, poz. 1335, ze zm.) – utraciło moc z dniem 1 stycznia 2005 r. w związku wydaniem rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonania budżetu państwa (Dz. U. Nr 285, poz. 2854).
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2001 r. Nr 61, poz. 624; ze zm.).

-
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 sierpnia 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecić prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz (Dz. U. z 1999 r. Nr 67, poz. 759) - utraciło moc z dniem 1 września 2004 r. w związku z wydaniem w tej samej sprawie rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia z dnia 23 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 89, poz. 845).
 10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 października 2001 r. w sprawie przyjmowania osób niebędących obywatelami polskimi do publicznych przedszkoli, szkół, zakładów kształcenia nauczycieli i placówek (Dz. U. Nr 131, poz. 1458).
 11. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69).

5.2. Wykaz skontrolowanych podmiotów oraz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadziły kontrole.

Kontrole przeprowadził Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego z udziałem kontrolerów z Delegatury NIK w Lublinie i Delegatury NIK w Warszawie. Kontrolami objęto:

1. Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu.
2. Zespół Szkół dla Dzieci Obywateli Polskich Czasowo Przebywających za Granicą z siedzibą w Warszawie.
3. Zespół Szkół im. Zygmunta Mineyki przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Atenach, ul. Nawarinu 19 (155-62 Holargos).
4. Zespół Szkół im. Joachima Lelewela przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Brukseli, ul. Jean XXIII Boulevard de la Woluwe 22 (1150 Woluwe Saint Pierre).
5. Zespół Szkół im. Lotników Polskich przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie, ul. Lancaster Grove 11-13 (NW3 4EU London).
6. Zespół Szkół przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Moskwie, ul. Balszoi Tiszinskij 1 (123-557 Moskwa).
7. Zespół Szkół przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Paryżu, ul. Lamande 11/15 (75 017Paris).
8. Zespół Szkół im. Gustawa Herlinga - Grudzińskiego przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Rzymie, ul. Pietro della Valle 1 (00-196 Roma).
9. Zespół Szkół im. Jana III Sobieskiego przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Wiedniu, ul. Promenadweg 3 (1230 Wiena).

Kontrolę rozpoznawczą (R/03/014) przeprowadzono w Zespole Szkół przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Berlinie, ul. Strausbergerstr 38 (10249 Berlin).

5.3 Wybrane dane za rok szkolny 2004/2005 dotyczące liczby uczniów oraz planów nauczania w szkołach za granicą.

(użyty w zestawieniu skrót „kno” oznacza nauczanie organizowane w systemie kształcenia na odległość)

Lp.	Nazwa szkoły	Plan nauczania	Liczba uczniów				Nauczyciele (osoby)
			Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Liceum	Ogółem	
1.	Zespół Szkół przy Konsulacie Generalnym RP w Antwerpii	Uzupełniający	318	50	27		10
2.	Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Atenach	Ramowy (kno)	2	-	-	2	33
		Uzupełniający (kno)	19	3	9	31	
		Ramowy	487	136	32	655	
		Uzupełniający	366	38	-	404	
		razem:	874	177	41	1092	
3.	Filia Zespołu Szkół w Atenach z siedzibą w Salonikach	Uzupełniający	30	7	-	37	3
4.	Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Berlinie	Uzupełniający (kno)	3	3	2	8	14
		Uzupełniający	70	31	19	120	
		razem:	73	34	21	128	
5.	Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Brukseli	Uzupełniający (kno)	6	2	3	11	13
		Uzupełniający	599	139	72	810	
		razem:	605	141	75	821	
6.	Filia Zespołu Szkół w Brukseli z siedzibą w Mons	Uzupełniający (kno)	1	-	2	3	3
		Uzupełniający	13	9	8	30	
		razem:	14	9	10	33	
7.	Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Budapeszcie	Uzupełniający (kno)	1	-	3	4	8
		Uzupełniający	49	28	30	107	
		razem:	50	28	33	111	
8.	Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Londynie	Uzupełniający (kno)	2	2	1	5	11
		Uzupełniający	144	34	24	202	
		razem:	146	36	25	207	
9.	Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Moskwie	Ramowy (kno)	1	-	-	1	18
		Uzupełniający (kno)	12	3	1	16	
		Ramowy	17	19	11	47	
		Uzupełniający	7	-	-	7	
		razem:	37	22	123	71	
10.	Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Paryżu	Uzupełniający (kno)	122	34	13	169	27
		Ramowy	-	-	-	-	
		Uzupełniający	425	62	23	510	
		razem:	547	96	36	679	
11.	Filia Zespołu Szkół w Paryżu z siedzibą w Orleanie	Uzupełniający	23	-	-	23	4
12.	Filia Zespołu Szkół w Paryżu z siedzibą w Aulnay Sous Bois	Uzupełniający	90	9	-	99	7
13.	Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Rzymie	Uzupełniający (kno)	99	8	3	110	9
		Uzupełniający	248	44	17	309	
		razem:	347	52	20	418	
14.	Filia Zespołu Szkół w Rzymie z siedzibą w Mediolanie	Uzupełniający (kno)	26	5	-	31	2
15.	Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Sofii	Uzupełniający (kno)	-	3	-	3	6
		Uzupełniający	41	18	21	80	
		razem:	41	21	21	83	
16.	Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Trypolisie	Ramowy (kno)	3	-	-	3	9
		Uzupełniający (kno)	-	-	-	-	
		Ramowy	5	6	6	17	
		Uzupełniający	11	5	5	21	
		razem:	19	11	11	41	

c.d. zestawienia

Lp.	Nazwa szkoły	Plan nauczania	Liczba uczniów				Nauczyciele (osoby)
			Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Liceum	Ogółem	
17.	Zespół Szkół przy Ambasadzie RP w Wiedniu	Uzupełniający (kno)	28	8	1	37	16
		Uzupełniający	241	51	29	321	
		razem:	269	59	30	358	
18.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Ankarze	Uzupełniający (kno)	8	2	1	11	4
		Uzupełniający	10	5	-	15	
		razem:	18	7	1	26	
19.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Konsulacie Generalnym w Benghazi	Uzupełniający (kno)	7	4	-	11	7
		Ramowy	-	-	-	-	
		Uzupełniający	-	18	-	18	
20.	Filia Szkolnego Punktu Konsultacyjnego w Benghazi z siedzibą w Darnie	Ramowy (kno)	5	1	5	11	8
		Uzupełniający (kno)	-	3	-	3	
		Ramowy	-	-	-	-	
21.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Bernie	Uzupełniający (kno)	7	8	3	18	5
		Uzupełniający	19	-	-	19	
		razem:	26	8	3	37	
22.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Bratysławie	Uzupełniający (kno)	12	3	3	18	5
		Uzupełniający	23	11	8	42	
		razem:	35	14	11	60	
23.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Bukareszcie	Uzupełniający (kno)	2	1	-	3	3
		Uzupełniający	17	8	6	31	
		razem:	18	9	6	34	
24.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Chicago	Uzupełniający (kno)	1	-	2	3	12
		Uzupełniający	73	27	21	121	
		razem:	74	27	23	124	
25.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Dubaju Abu Dhabi	Uzupełniający (kno)	19	21	3	43	8
		Uzupełniający	15	-	-	15	
		razem:	34	21	3	58	
26.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Stałym Przedstawicielstwie przy Biurze ONZ w Genewie	Uzupełniający	42	6	-	48	5
27.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Hadze	Uzupełniający (kno)	-	-	2	2	8
		Uzupełniający	50	12	4	66	
		razem:	50	12	6	68	
28.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Konsulacie w Hamburgu	Uzupełniający (kno)	6	5	1	12	8
		Uzupełniający	70	23	17	110	
		razem:	76	28	18	122	
29.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Helsinkach	Uzupełniający (kno)	-	2	2	4	4
		Uzupełniający	30	5	-	35	
		razem:	30	7	2	38	
30.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Kairze	Uzupełniający (kno)	9	5	2	16	3
31.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Kijowie	Uzupełniający (kno)	1	1	1	3	5
		Uzupełniający	44	11	6	61	
		razem:	45	12	7	64	
32.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Konsulacie w Kolonii	Uzupełniający	61	27	25	113	11

c.d. zestawienia

Lp.	Nazwa szkoły	Plan nauczania	Liczba uczniów				Nauczyciele (osoby)
			Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Liceum	Ogółem	
33.	Filia Szkolnego Punktu Konsultacyjnego w Kolonii z siedzibą w Brunssum	Uzupełniający (kno)	5	6	1	12	4
		Uzupełniający	21	-	-	21	
		razem:	26	6	1	33	
34.	Filia Szkolnego Punktu Konsultacyjnego w Kolonii z siedzibą we Frankfurcie	Uzupełniający (kno)	80	26	15	121	7
35.	Filia Szkolnego Punktu Konsultacyjnego w Kolonii z siedzibą w Norymberdze	Uzupełniający (kno)	86	15	-	101	9
36.	Filia Szkolnego Punktu Konsultacyjnego w Kolonii z siedzibą w Remseck	Uzupełniający (kno)	61	13	2	76	10
37.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie w Kopenhadze	Uzupełniający (kno)	1	5	3	9	3
		Uzupełniający	50	5	4	59	
		razem:	51	10	7	68	
38.	Filia Szkolnego Punktu Konsultacyjnego w Kopenhadze z siedzibą w Viborg	Uzupełniający (kno)	14	4	1	19	3
		Uzupełniający	8	-	-	8	
		razem:	22	4	1	27	
39.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Kuwejcie	Uzupełniający (kno)	3	1	2	6	2
		Uzupełniający	20	11	6	37	
		razem:	23	12	8	43	
40.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Konsulacie Generalnym w Lille	Uzupełniający	42	11	7	60	6
41.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Konsulacie Generalnym w Lyonie (siedziba w Greonble)	Uzupełniający (kno)	1	4	-	5	6
		Uzupełniający	22	-	-	22	
		Uzupełniający (kno)	-	2	-	2	
		Uzupełniający	12	-	-	12	
		razem:	35	6	-	41	
42.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Madrycie	Uzupełniający (kno)	18	17	6	41	3
43.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Meksyku	Uzupełniający (kno)	6	-	-	6	2
44.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Mińsku	Uzupełniający	47	26	-	73	3
45.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Konsulacie Generalnym w Monachium	Uzupełniający (kno)	81	31	9	121	9
46.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Konsulacie Generalnym w Montrealu	Uzupełniający	47	18	21	86	14

c.d. zestawienia

Lp.	Nazwa szkoły	Plan nauczania	Liczba uczniów				Nauczyciele (osoby)
			Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Liceum	Ogółem	
47.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w New Delhi	Uzupełniający (kno)	5	3	3	11	1
48.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Konsulacie Generalnym w Nowym Jorku	Uzupełniający (kno) Uzupełniający	1 97	4 35	1 29	6 161	13
		razem:	98	39	30	167	
9.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Oslo	Uzupełniający	31	22	6	59	3
50.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Pekinie	Uzupełniający (kno) Uzupełniający	2 8	1 6	1 5	4 19	2
		razem:	10	7	6	23	
51.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Pradze	Ramowy (kno) Uzupełniający (kno) Ramowy Uzupełniający	3 12 26 16	- 2 4 5	- - - 16	3 14 30 37	15
		razem:	57	11	18	84	
52.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Pretorii	Uzupełniający (kno)	13	4	-	17	4
53.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Rabacie	Uzupełniający (kno) Uzupełniający	16 4	4 -	7 -	27 4	5
		razem:	20	4	7	31	
4.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Konsulacie Generalnym w Strasburgu	Uzupełniający (kno) Uzupełniający	7 50	- 6	4 -	11 56	8
		razem:	57	6	4	67	
55.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Konsulacie Generalnym w Szanghaju	Uzupełniający (kno)	2	3	2	7	3
56.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Sztokholmie	Uzupełniający	81	24	16	121	8
57.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Tel Awiwie	Uzupełniający (kno) Uzupełniający	4 25	3 4	1 -	8 29	5
		razem:	29	7	1	37	
58.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Konsulacie Generalnym RP w Toronto	Uzupełniający	106	35	21	162	17
59.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Tunisie	Uzupełniający (kno)	19	9	4	32	5
60.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Konsulacie Generalnym RP w Warnie	Uzupełniający (kno) Uzupełniający	1 29	- 15	1 10	2 54	5
		razem:	30	15	11	56	
61.	Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Waszyngtonie	Uzupełniający (kno) Uzupełniający	8 83	3 23	- 14	11 120	11
		razem:	92	26	14	131	
Łącznie			5375	1439	748	7562	498

Źródło danych: arkusze organizacji szkół za granicą na rok szkolny 2004/2005

5.4. Informacje dodatkowe dotyczące organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą.

Do roku 1954 brak było odrębnych uregulowań prawnych oraz rozwiązań organizacyjnych związanych z realizacją obowiązku szkolnego przez dzieci i młodzież obywateli polskich skierowanych do pracy za granicą. W przypadku byłych państw socjalistycznych dzieci pracowników służby dyplomatycznej uczęszczały w miarę posiadanych możliwości do szkół rosyjskojęzycznych tworzonych przy ambasadach i placówkach dyplomatycznych b. ZSRR.

W 1954 utworzony został Dom Dzieci Pracowników Służby Zagranicznej z siedzibą w Warszawie, ul. Tyniecka 15/17 dysponujący 150 miejscami, w którym mieszkali dzieci osób delegowanych do pracy za granicą (przebywające tam dzieci i młodzież realizowały obowiązek szkolny w szkołach w Warszawie).

W początku lat sześćdziesiątych III Korespondencyjne Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących w Warszawie, ul. Klonowa 18 objęło nauczaniem zaoczno – korespondencyjnym dzieci obywateli polskich skierowanych do pracy we Włoszech, Egipcie, Iraku, Tunezji, Francji i Wielkiej Brytanii (dotyczyło uczniów od szóstej klasy szkoły podstawowej i uczniów szkół średnich).

W roku szkolnym 1968/69 zorganizowano polską szkołę podstawową i liceum ogólnokształcące w Moskwie, szkołę podstawową w Pekinie oraz punkt nauczania w Hawanie (szkoły w Moskwie i Hawanie finansowane były przez b. Ministerstwo Oświaty, a szkoła w Pekinie przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych i b. Ministerstwo Handlu Zagranicznego). W roku szkolnym 1969/70 z inicjatywy b. Związku Zawodowego Pracowników Państwowych i Społecznych zorganizowano polskie punkty nauczania w Londynie i w Paryżu, a w roku szkolnym 1970/71 - w Pradze i w Berlinie. W roku szkolnym 1971/72 powstały kolejne polskie punkty nauczania w Algierze, Budapeszcie, Bukareszcie, Kopenhadze, Helsinkach, Brukseli, New Delhi, Nairobi, Rabacie, Waszyngtonie i Nigerii.

W 1973 powołany został - podporządkowany organizacyjnie b. Kuratorium Okręgu Szkolnego m.st. Warszawy i finansowany przez to Kuratorium - Zespół Szkół Ogólnokształcących dla Dzieci Obywateli Polskich Czasowo Przebywających za Granicą z siedzibą w Warszawie, ul. Tyniecka 15/17, koordynujący kształcenie w funkcjonujących do tego czasu i nowozakładanych szkołach polskich za granicą. W 1977 r. wspomniany Zespół stał się jednostką finansowaną i nadzorowaną przez b. Ministerstwo Oświaty (aktualnie Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu), a w 2002 r. przyjął nazwę Zespół Szkół dla Dzieci Obywateli Polskich Czasowo Przebywających za Granicą.

W roku szkolnym 1994/95 funkcjonowało 11 szkół polskich i 39 polskich punktów nauczania za granicą obejmując kształceniem 4,7 tys. uczniów.

Źródło danych: Jan Korolczak – „Zespół Szkół Ogólnokształcących dla Dzieci Obywateli Polskich Czasowo Przebywających za Granicą – Rys historyczny” (wyd. 1998 r.).

5.5. Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska, odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność.

Za kontrolowaną działalność w zakresie posiadanych uprawnień i kompetencji, określonych odrębnymi przepisami odpowiadał, na szczeblu centralnym minister właściwy do spraw oświaty, a zadania te w okresie objętym kontrolą realizował Minister Edukacji Narodowej i Sportu.

Ministrem Edukacji Narodowej i Sportu jest od dnia 2 maja 2004 r. Mirosław Sawicki, a uprzednio, tj. od dnia 19 października 2001 r. do dnia 2 maja 2004 r., stanowisko to zajmowała Krystyna Łybacka.

Za kontrolowaną działalność w zakresie posiadanych uprawnień i kompetencji, określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 2 września 2004 r. w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą (Dz. U. Nr 194, poz. 1986), a uprzednio w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 27 marca 2002 r. w sprawie zasad organizowania kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą, wspomagania nauczania historii, geografii i języka polskiego wśród Polonii oraz zakresu świadczeń przysługujących nauczycielom polskim skierowanym w tym celu do pracy za granicą (Dz. U. Nr 44, poz. 409), w tym za koordynowanie zadań związanych z organizacją kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą, odpowiadał dyrektor Zespołu Szkół dla Dzieci Obywateli Polskich Czasowo Przebywających za Granicą z siedzibą w Warszawie. Stanowisko to od dnia 1 września 1999 r. zajmuje Jan Mariański.

Za działalność szkół, zespołów szkół oraz szkolnych punktów konsultacyjnych przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej odpowiadali dyrektorzy szkół, zespołów szkół oraz kierownicy punktów konsultacyjnych.

Stanowiska dyrektorów skontrolowanych Zespołów Szkół przy Ambasadach Rzeczypospolitej Polskiej zajmowali: Agnieszka Zaleska-Athanasίου (od dnia 1 września 2001 r. dyrektor Zespołu Szkół im. Zygmunta Mineyki w Atenach), Bożena Rogolińska (od 1 dnia września 1999 r. dyrektor Zespołu Szkół im. Joachima Lelewela w Brukseli), Jerzy Deneka (od dnia 1 września 2002 r. dyrektor Zespołu Szkół w Moskwie), Iwona Pugacewicz (od dnia 1 września 1999 r. dyrektor Zespołu Szkół w Paryżu), Ewa Bilińska (od dnia 1 września 1999 r. dyrektor Zespołu Szkół im. Gustawa Herlinga – Grudzińskiego w Rzymie), Hanna Kaczmarczyk (od dnia 1 września 1999 r. dyrektor Zespołu Szkół im. Jana III Sobieskiego w Wiedniu) oraz Danuta Lasik (od dnia 1 września 1999 r. kierownik Zespół Szkół im. Lotników Polskich w Londynie).

5.6. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.

Prezydent RP

Marszałek Sejmu

Marszałek Senatu

Prezes Rady Ministrów

Wiceprezesi Rady Ministrów

Rzecznik Praw Obywatelskich

Rzecznik Praw Dziecka

Prezes Trybunału Konstytucyjnego

Minister Edukacji Narodowej i Sportu

Minister Spraw Zagranicznych

Przewodniczący Sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży

Przewodniczący Komisji Edukacji, Nauki i Sportu Senatu RP

Przewodniczący Sejmowej Komisji Spraw Zagranicznych

Przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Senatu RP